

308617

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2.

జేన్న పట్టణము 1915 నం॥ నవంబరు నెల 10 వ తేది బుధవారము

No 189

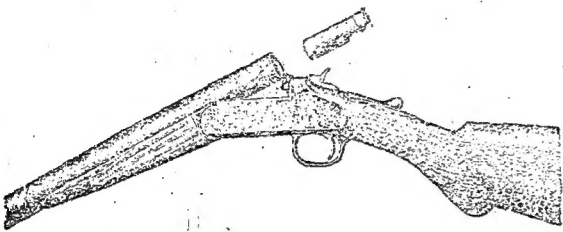
నంపుటము. ౨.

రాక్షసనామ సంవత్సర కార్తీక శుద్ధ తృతీయ ౩.

సంచిక ౧౮౯

తుపాకులు!

తుపాకులు!!



తుపాకులు, రివోల్వర్లు, శోటాలు, మంక మొదలగు సామానులు మిగుల సరసముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగులు ఈ అక్షరముకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

య. వి. రామానుజం లెట్టి అండు కో, 12, పాపన్న బ్రాడ్రీ, మదరాసు.

Amrutanjani

Best Indian Pain Balm.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0 తలనొప్పులమాన్పును, వాయువుబొట్ల పోగొట్టును సర్వప్రసౌఖ్యాల వారదొలును. పోట్ల పోగొట్టును వనమూలికలచే హిందూ దేశమంధు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

ప్రతిఇంటనుండగిన చౌకయైన నైద్యసహాయము సువాసన గలిగియుండును.

అమృతాంజనం డిపో; 108, ఫ్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి. 7, కలబురెట్టిపేడి, మదరాసు.

ఆనంద గ్రంథమాల.

శ్రీ మదమరసింహకృత

నామలింగానుశాసనము

ఆంధ్ర ఆంగ్లేయ పర్యాయపద సహితము

చిన్నపైజు మేలైన కాగితములు. మంచి అట్ట బైండు నల్లవేయవారికి ఆత్యంతోపయోగము.

వెల 0-8-0

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డ్ కో.

ఆనంద ముద్రాలయాధికారులు, మదరాసు.

అందమైన 1916 క్యాలండరు

ముద్దులొలికెడి మోహనాంగి సౌందర్యము, లావణ్యము ముగ్ధత్వమరమ్మముగ లభియించబడినవి. దీనివలన 81 వ తేది జూలైగ నొకసారిగ నాజగు రూపముల విలువగల ముద్రల గొనవారలకు క్యాలండరు ఇచ్చితిమగ బంజుకము.

పోస్టు ఖర్చులకై అణాచీటిని పంపవలయును.

ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బీతో రూ. 0-8-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-4-0.

తామర తైలము

డబ్బీ 1-కి 0-4-0.

పండ్ల పొడి

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోహినీ తైలము

సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చోట్లలో విక్రయించబడును.

అమృతాంజనము డిపో,

109 ఫ్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

6 కలబురెట్టిపేడి, మదరాసు.

కయ్యగమన క్యాలండరుల కొద్ది పత్రము ముద్రించబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన మాత్రం గలదు.

వనోషధి సారసవరిలా

ఇది దేహమనందబుటు నెత్తునగడ్డలను మరియు కల చర్మరోగములను బాగుచేయును. కీళ్లబొట్టు పాతవామననబొట్టు నీరసకట్టు, కీక్రవికాగమనల గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినికలిగించును. వాడెంతయు వలకు తృప్తిని లిగించును. నెత్తున కుద్దికలది కృత్రిమము. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మామృ గనపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ 1-4-0.

కుమారులందు:- ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతవధునల్లి తాగుటకు షండు) నాగల్లితైలము వైపుతకు మందు. ఈరెండుకసి నెలరోజులకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

(ప్రొప్రైటరీ:-) పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, జననవాడి, నం. ౨, బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT Panaswadi, No. 144 No. 2, Bombay.

నల్లులను దోమలను నశింపజేయునది



మనుష్యులకు వరిప్రసాదము

దోమలు, నల్లులు, చీమలు, చీమలు, ఈగలు మున్నగు పురుగుల బాధల నుండి తొలగించబడుదురు.

ప్రపంచప్రసిద్ధి వడినిన జపాను వారిచే తయారు చేయబడినది.

కాటోల్ పాడరు

నల్లులు, చీమలు, ఈగలు, చీమలు మున్నగు క్రిముల బుట్టించు పురుగులను నశింపజేయును. టీక 1-కి. ఆ. 0-5-0

కాటోలు వత్తులు

దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును పారదొలును

2-10 పట్టెలుగల పట్టె 1-కి అ 12

మీ ఆరోగ్యవ్యాధులకు చీమలు వడక టిండ్లయందు నల్లులను, దోమలను, పురుగులను చివరికి నశింపజేయును కాపాడును.

జేను, డైఫాండ్ నులేయో రోగములను రావించ కాటోలు నిన్ను కాపాడు చుండును. ఒకసారి ప్రయత్నించినవారు అదిలేక నిమిష మైన నందే నేరకు. అనేక వక్రప్రదర్శనములయందు అనేక లంగానపరికములను గొప్ప బహుమానములను పొందినవి. అజును అందు కంపెనీ, ఒకసారి, జపాన్ నారిచే గొరగాన చేసి బడినది. పాడరుపాట్లములు ముడిమీమమమమమ అర్థబాచీటి నడిన కంపెనీను పట్టెటూర్లనుండి వ్యాపకమును తమ చివరము పోస్టు, డబ్బా, బడినిదిగా వ్యాపారచరయమును.

నోటు పేకెట్టు:-

టి. హరకండు

16/288 వైనాజాని రోడ్డు, మదరాసు

అన్ని పరిస్థితులకీ రక్షణమూలం... మనోరంజనం.

గ్రామనవుకర్ణు.

నును. పీల్చలో కొందరు కాపులు గలరు. ఇతర వర్గములును కొందరున్నారు. మూలబాదిగలును అక్కడ క్కడ క్రిష్టితులును గలరు. నీవపురుగు పాదారణముగ మూలబాదిగలు చేయుచుందురు. కొందరు కాపులు గొల్లరలను చేయుటకును సందేహించువారు కలరు. పీల్చలో పీల్చకు విక మర్మము చాల గ్రామములలో తక్కువ మనసులు కరణముల వివాదములను గ్రామములో పీల్చుకొందరు మునుముపక్షమున నుందురు. కొందరు కరణముపక్షమున జేయుదురు. పనులు ఎఱచేయుచు తిరుగుచారుకొందరు. పీల్చు తరుమగ నైదుహాజ రగుచుండుటయు, యనసులు కరణములలో పోట్లాడుచుండుటయు, పీల్చపై బోర్లులు విచారణలు, తహశీల్దార్లకు పనిమొదలగ నిచ్చుచుండుట. పూర్వపు పద్ధతులు, నిధిలుక, పనిపాటులు సరిగాచేయుటయు, గ్రామరాయలులకు తూవడమయోగముగ నుండుటయు ఇప్పటికాలములో తక్కువ యని చెప్పవచ్చును. పీల్చకును వంశపారంపరమావస్థలు గలవు. అట్టివిచారణలును తహశీల్దార్లకు తోచుచుండును. రయుతులకై పొరుగు గ్రామములనుబోయి యుత్తరప్రభుత్వములు దెచ్చుటయు, గ్రామములోని రయుతులకు ఆననమయిన చిన్నచిన్న పనులు చేయుచుండుటయు, అందుకై రయుతులకులక కొంతలాభము పొందుచుండుటయు పీల్చకు పూర్వపు రివాజులేగాని ఇప్పుడట్టి పద్ధతులు కానరావు. పీల్చకు కొద్దిపాటివ్యవసాయములును అక్కడక్కడ గలవు. పీల్చకు కొద్ది జీతము లయినను పీల్చ సర్కారు దస్తు నెడల మిథుల నశ్శుకముగ పని చేయుదురు. యనసులు కరణములవైః అప్పుడప్పుడు సర్కారు దస్తు అవహరించు కేజులు వచ్చుటయు విచారణలు దరి తిక్షలు పొందుటయు వినినదుగాని ఎంత సాయముయినను పీల్చ బంటుగ తాలూకా అధీనులకు తీసికొనిపోయెదరు. ఎక్కడను పీల్చ మార్గములో దస్తు అవహరించివట్టి కేజులు వచ్చుట విని యుండలేదు. పీల్చకు జీతములు మిక్కిలి తక్కువగుట చేత గోలపెట్టుచు పనులు చేయుటలో బహుశరణుగ ప్రవర్తించెదరు.

ప్రయాగ ఆశీస్సు

ఈ గ్రాత్ర ఆశీస్సు ఈ నమమ వద్దినాన కరణము
పనియూను మనసును పనియూను, వీరచేయనలెను. అక్కవక్కవ
గ్రామపుకర్ణ పనియూను వీరచేయనలెను. వీరచేయనలె
మీ కిరు రుణమును. కొన్ని గ్రామములలో వీరికి బిగ నవుకను
మాకమే యునును నవుకర్ణలీ గ్రామములలో ప్యాకెట్టు
తీసిగొనిపోవుట, ద్రువుచుకపెట్టుకొని తాలూకానీరు
చెల్లియటకూడ వీరచేయనలెను. కొలతను వద్దినప్పుడు
గొలును ఏరయతులచేతునో ఏనాలీచేతునో లాగించెను. వీరికి
నీటిబాటుదొడ్డియు రినిన్యుఅధికారములు గలవు. గామిమోర్వో
గులలో వీరధూధముల చెప్పవచ్చును. ఇట్టితరగతి గ్రామాధి
కాశలను ఏర్పాటుచేయట కనుకొనెరుము. ఇట్టి గ్రామ
ములకు ఆదగ్గ గామములలో కలిసి వీరిని తీసివీసిన బహు
ముక్తము చెప్పవచ్చును వీరికి కంకాశాంపన హక్కుగలదని
చెప్పెదను.

జీర్ణకాండము:— జీర్ణమాత్రలకు సేవి ముట
పలక భక్తియు జననమును, జీర్ణోత్తము పాగు
వ: శిష్టసాధము క్రమముగ గలదును. ములబద్ధ
ము చూడును. జీర్ణమాత్రల వచ్చి 1-3 నెల 1-4-0.
అంతాంబము తిని, 7, తినికట్టివీధి మదకాను.

క్రొత్త రీతిని అనుసరించి చేయబడినది. కామినియా ఆయిర్

రిజిస్ట్రేషన్



ఏ శ్రీలక్ష్మీ తమ బెండ్లకులు నుండరముగా ఉండునో తెలిసి, రాలిపోవుచున్నది
 నను, బహుశా దొరకడు నూనెలనువాడచూడను. ఎందుకనిన బెండ్లకులు శుభకారము
 కల్గి రాలిపోవుచున్నవో అని తెలియనిమానిరి తయారుచేయుచున్నారు. ఈసంగతి శ్రీలక్ష్మీ
 లోలోచించవలయును. ఈ కామినియూనూనె మూలికలనుండి నూతన సంగోధనపుకారము
 తయారుచేయుచుదియున్నది. ఈనూనె బెండ్లకులను రాష్ట్రపుగులను నశింపజేయును. దాని
 వలన బెండ్లకులు రాలక తిరిగి వెళ్తునుచుండును. ఈనూనె బెండ్లకులను పట్టుకలె నున్న
 చేని పెడచేను చల్లగానుంచుచున్నది. ఈనూనె విద్యాధులకు ఒక వరమాప్తమైయున్నది.
 ఊరుచేతులెలియని యెటువంటి పట్టెయొకటినుండ కామినియూనెలను తెలిసియేయున్నది.
 దానిని తెలియనివాడొక్కఁడుకలదు. అది బెండ్లకులను నిగనిగలానుపట్టి నూజుచున్న
 నల్లని మెలుకును కలిగించి కిరస్సునకు చూడపుట్టింది. మెడటికి క్రొత్తసాంపునూర్చి మిక్కిలి
 ఇందము నుచూడనమిక్కిలముగాగలిగియుండును. ఇదిఅన్నిటికంటె ఎక్కువయగుటబట్టి
 మెలకునుచుండు ఒక బంగారుపతకమును, అలహాబాదు కష్టప్రవర్తననుంచి ఒకయోగ్యతా
 పుస్తకయాసొంగియున్నాడు. చుట్టియు మేలుకొరకయే మేలొంది యోగ్యతాసాక్ష్యమును
 చూడు నచూచుచు వి. కామినియూనె లక్షణముక్కు నుండును పరిశీలించుట అరబాస్తాంపు

మహామయముల వికసారములు ఈ క్రింది గ్రంథములలోను, ప్రముఖ వికసారములైన శ్రీమదుద్ధవాగారి మహామయములు.

మె సీసా 1-2 గా 2-0-0 మూడుసార్లు 2-10-0 బి. సి. ఖర్చు జేసి (రతి ఇద్దరు కానరాని దొరకును.)

పాఠ విజయము:- క్రైస్తవ విద్యను పొందిన అతడు కేవలము సం. 1553 జూలై 1న, బొంబాయి నుండి తిరిగివచ్చినప్పుడు, మొదటిసారిగా మరాఠీ భాషను విజయముగా పొందెను.

ఇద్దరు విద్యార్థులు

పరిశ్రమాభినివేశము.

“కృష్ణమూర్తి! నన్ను మరచిపోయినావా యేమిటి?”
“అవును! గణపతిరావా? నిన్ను నేనెల్లా మరచిపోయానోయి? మమ్ములందరినీ చదివి దేశము కాని దేశము పెళ్ళావు. నీవు మరచిపోవాలి? యేమోయి ప్రామిసింగు ప్రామిసిండుటకుడా అంత ప్రేమయితోనే జనరల్ యెక్కువేక్షా వదిలిపోవు? నీకుకూడా ఆ పిచ్చి పట్టుకుందా యేమిటి? ఎందుకు పనికిరాని టెక్నికల్ నుకు చదువుచున్నావట. దేశాన్ని వద్దరించాలంటే టెక్నికల్ నే చదవాలని ఈయిద్దరు కొంచెము మొత్తములూ వున్నారట. మియర్ వాక్ సెన్సు!”

XII “ఈ పిచ్చి పట్టు నాకు కొత్తదికాదు. మనవాళ్లు ఎవరు చూచినా నన్ను యిలా డిస్కరేజి చేసేవారే. నా మాట కేమిగాని, నీవు బియ్యేపావు అయినావని విన్నాను. మూడవసారియైనా కృతార్థుడవు అయినావు చాలా సార్లు. ఎం. ఏస చదువుతావా? లేక యింకేమి చేయవలసి నీ యభిప్రాయం. నా దగ్గర చాచుకుంటుంటే కొంచెము చెప్పరావా? విని సంతోషిస్తాను.

కృ. ఏ ప్రాంతానికి వెళితే ప్రాను వెట్స్ ఎక్కువగా వుంటుందా బాగా ఆసాదించి చెప్పవచ్చు. నీ ఆద్యైక్స నేను స్ట్రీట్ గా అబ్జర్వ చేస్తాను.

XII నీకు యే బ్యాచిలర్ యంటిఫైన్మెంటే అది తీసి కొనిన లాభమువుంటుంది మామెటిక్స్ గూర్చి కాదా నీవు తీసికొనినది?

కృ. “అవును. అంతకే నేను బి.సి.ఇ.కి చదువుదామని యింజనీరింగు కాలేజీకి అప్లికేషన్ పెట్టినాను. డాక్టరు లావుగా ఫీజు వున్నానని, ఏజి సరిపోతుందని ప్రాంతుగా నర్టిఫికేటు యిచ్చాడు. కాని యింకా బాధ అంటారేమో యని అనుమానం.

XII నివిజ్ఞ యింజనీరింగు ప్యాసు అయినవాడికి మంచి ప్రాంతు వెట్స్ వున్నవన్నమాట అందరికీ తెలిసిందే. ప్రజలు గట్టిగావుంటే, వాళ్ల పాట్లు నిండుగా వుంటాయి. ఏ విధంగానో కావలసిందే ధనం సంపాదించవచ్చును. కాని ఆలోచించవలసి వచ్చేటట్టికి కష్టమిది కష్టం. ఇంతవరకు ఏసంకల్ప రహితంగా దీని రిజల్టు యొక్క కరెజింగు గాత్రపు మనముచెప్పవైకుకూడ ఆలోచించాలి. ఒక శత్రు ఫేజు అవుతే, ఏజి ఆటంకం వస్తుంది. కాలేజీ వదిలి అవకాశం పోవాలి. నివిజ్ఞ యింజనీరింగు వాళ్లు ఎప్పుడుకూ గర్వ మెంటు పోవుట నేమిట? వుండాలి కదా? ఆ పరీక్షలో ఫేజు అయితే మీకు గర్వ మెంటు వారు ఏ అపాయింట్ మెంటు యిచ్చారు. ఆఫ్సు మీ గతియేమి కావాలి. కాన దీనిని నమ్ముకొని టైము వేస్తున్నారేమిటం కన్న యింకా దానికి చేతికొని పోతున్నందుట మంచిపని కాదా?

కృ. నిజమే. దీనిలో నీటు దొరకునని ఆశ పెట్టుకొన గూడదు. నిరాశ నిశ్చయము. ఇది యిల్లా అగుతుందనే అనుమానం చేత లాకాలేజీ కూడా నీటుకోసం అప్లయ చేసినాను. బహుశః అక్కడ దొరకవచ్చును.

XII ఓహో! లాకాలేజీ, ఇంక సంతోష మెందుకూ? దీనిలో కూడా నీటు దొరకకపోతే, ఫిలిసోఫర్స్ ను ప్యాసు అయే గ్రామ్యు యేటుల గతియేమి కాన. ఎంతమందినైనా అడ్మిట్ చేసుకుంటారు. ప్యాసుకూడా నువ్వాయానం. కాని తరువాత సక్సెసు ఫుల్ గ్రాడ్యుయేట్ కావాలంటే అదిలేదు. ప్యాసు అయి వాళ్లందరినీ నూటికి ౧౦ లేక ౨౦ మందికన్న మిగతావాటికి ప్రాంతు వెట్స్ బాగావుండవు. వైగా ఈ లోకంలో ఫిలిసోఫర్ గ్రామ్యు యేటుల బియల్ ప్యాసు అవుతున్నాడు. ఇంగ్లాండు నుంచి బొంబాయికి వచ్చి, యే మేయర్ పురపాలక చూచినా కావలసిందేమిటం దెల్లమ బాంబాయి ఇండియాకు వచ్చుచున్నాడు. ఫిలిసోఫర్స్ వీరలసంఖ్య ఎక్కువగు చున్నది. నువ్వు విశేషమేమి? నిన్ను మొన్న నే కాదా? సిండికేటు వారు బియల్ ఫీజు యానుమోదించి చేశారు? మితి లేని అప్లికేషన్ వస్తే వాళ్లు కూడా యేమిచేస్తారు. వీని అప్లికేషన్లు మెడికల్ కాలేజీ ఒకటి మరకామంది. దానిలో ఇంతవరకు మన ఆంధ్రుల సంఖ్య తక్కువ. దానిలో ఆంధ్రు శ్రీలు అసలు లేరు. వారిసంఖ్య వృద్ధి అయితే కాని మన దేశమునకు ఆడ డాక్టరుల కొరత తీరదు.

కృ. నీది చెప్పే సమయే కాని, నాకు మెడికల్ లైసెం అంటే నా జన్మ గలపరిమిందోయి! నా జన్మంలో నేను ఆ లైసెంకు పెళ్లక, మా వాళ్లును పిలిచాళ్లు. నాళ్లు నన్ను ఆసలే పెళ్లినిచ్చారు. కనుక దాని ను ఆటంకం. ఎలాటికే పెళ్లి దామంటే అదికూడా రెండేళ్లు చేస్తారని విన్నాను. వైగా

నాకు టీచింగులో ఎక్కువ ఎబిలిటీ లేదు. కనుక నాకే ముందు డీప్ గా ఆలోచిస్తే, మనవైపున యే లాల్లాకా ఆఫీసు లోనో వుంటుంది దొరికే, క్రమంగా అందుకు పోవచ్చును. కాంట్, మంచి ప్రాను వెట్స్ వున్నాయి. నీవు ఏమంటావు చెప్ప.

XII గ్రామ్యు యేటుల ఎంత చీపు అయిపోయినావోయి! ముందరేనో వెద్దని నమ్మకుండుని ౧౫ రూ లాల్లాకా గుమాస్తా పోతుంటే అప్పుడు చేస్తావా? మేమే! ఆ క్లాస్ చేయవలసి వంత బండని మిటి ఒకటివుండదు- వై అధికారం కావలసిందే మంచి నిమిష నిమిషమునకు కొంచెము ఆలస్యమైందంటే వాయానాలు చేస్తూవుంటారు. కంచినకల ఎత్తమందా ప్రాప్త్య మొదలు పాశు త్రితర ఆలా వ్రాస్తూ ఉండవలసిందే. మేక నడుపు పడిపోతాయి. వై ఆఫీసరు మతం కనిపెట్టి. తాళ్ల లయ కలుపుకో, నక్క విషయాలు చాలా చూపాలి. లేక పోతే, కాస్తాతాడు ఫేజు అయినాడంటే! నీకు బ్లాస్ మా ర్యూశీయం. దానితో నీకు ప్రమాదకరమవు. ఎన్నాళ్లయినా మహా ముక్కురయితే, రియల్ యిన్ వెక్టరు పోతున్న వైకి పెళ్లవు. అదే భావం.

కృ. సుసరి, బాగానేవుంది. ప్రతిదానికి ఈలా విప్పుం చెప్తున్నావేమిట! ఇంతవరకు వై పనులలో ప్రవేశించి నుభవకుతూవున్నావట పెళ్ళావా? నీ అభిప్రాయమేమి?

XII ఎక్కువ ధనమే సంపాదించాలంటే ఎక్కువ గౌరవమునే పొందాలంటే, ఎక్కువ నుభవమే అవలసిందే లాంటి, పేటియాటికూడా నయ దేశమునే భాగ్యవంతం చేయాలంటే, టెక్నికల్ ను వున్నాయి. వైగా నీవు భాగ్యవంతుడవు కదా? ఏకొద్ది ఉద్యోగమో కష్టపడి సంపాదించాలి. ఫామిలీని పోషించాలి. అది బాధయేమోతలేదు. నీకు ఎందుకు యింత తొందర? నీచదువు చదివినాళ్లు, నీకున్న ఫెసిలిటీను వున్న వాళ్లు, టెక్నికల్ ఎక్స్ ప్లైట్ కు వెళితేనే మన దేశం త్వరలో ఈ మహా దురద్రవ్య గలదు. అనేకలు గొట్టెలమంద లాగు నీతొన ప్రోక్కగలరు. నీవు వారందరికీ మార్గదర్శకుడవు అవుతావు. నిన్ను ఎడ్వైంచరను పీపు అల్లో ఒకడని అందలు పొగుడుతారు. ఇంతకన్న నీకేమి కావాలి?

కృ. ఎందు కిన్ని నుభవమేమిట! ఉత్తర పెట్టికనము. బాగా ఆలోచించు. మనదేశములో టెక్నికల్ నుకు ఏమాత్రం గౌరవంలేదు. అపరీక్షలు ప్యాసు అవుతే యిక్కడ గుడ్ అపాయింట్ మెంటులు వొకవు. పరిశ్రమ వాణిజ్యములలో ఇతరదేశాల నుండి మించి అనేకరెట్లు ముంున్నాయి వాళ్లను మనము కంటిమీచేయటం కష్టం. మాకు వాటిని వృద్ధి చేయటం వాళ్ల వున్న ఫెసిలిటీను లేవు. ఈదేశంలో, టెక్నికల్ కృత్రికల ప్రసిద్ధి కెక్కి బాగుండవారు బహు స్వల్పం. నేను యెందుకు అసలేలేదు. మనకం వెనీలు దివాలాలు తీస్తాయి. యూనియన్ లేదు. వైగా యిది పీపుత్తలు. కమ్యూనిస్టులాగ నుత్రి చేతపెట్టుకొని పంజేయాలి! యింకా చాలా ప్రాజెక్టులు వున్నాయి. పరిశ్రమలు ఈదేశంలో ఈట్రెయిల్ కృత్రికావు. ఇంకా ముందుముందు కాని వానికి మంచి సమయం రాదు. వైగా ఈలాటివానికి దెబ్బకావాలి. గొప్ప గొప్ప జమీందారులు గర్వ మెంటు వారు ముఠాత్రిగా వున్నా కొని వృద్ధి చేయాలి కాని నీవు నేను ఏమిచేయగలమో సమద్రుమ్లో కాకరెట్టి!

XII మూర్తి! ఇప్పుడు నీవు చెప్పిన ఆటంకంలే ఇంత వరకు మనదేశము అనేకలు అనేక సంవత్సరాలనుంచి చెప్పతూ వున్నాను. నీకుంటే విద్యారంతులు మాడ మనదేశం యొక్క పీషడను కన్న లాదమాస్తా టెక్నికల్ నుకు గౌరవం లేదని డిస్కరేజి అవుతున్నావే ఇక విద్యలేని వారేమంటారు? ఒట్లవంది చెమట పూడ్చి ఎరిపనివారు చేస్తే గౌరవానికి భంగం వస్తుందా? హాయిగా! మనస్సు పని మన మెప్పుడైనా చేసికో వచ్చును ఒకళ్లు మనలకు కొత్తకు నేనెందుకు అవసరంవుండదు. అనేకమంది యింకా మనచేతికిందే వుంటారు. మనకు మ-మె స్వతంత్రులము. ఇల్లాకాక వామాత్రుండి మ ఒకరిచేతికింద ఉద్యోగము చేయుచు కొంచెము వారవచ్చిన వాడే తన్నుల లెకుట గౌరవమే? బాగుగా ఆలోచించు. నిజమే యిప్పటి ఢిల్లీలో మనదేశములో టెక్నికల్ ను ప్యాసు అయినవానికి మంచి పోస్టు కొరకుట కష్టం. ఈమాటానికి చటుక్కున డిస్కరేజి అయిపోతుందే. జనరలు ఎక్స్ ప్లైట్ బాగా వున్న వాళ్లు ఏ బ్యాచిలర్ వెల్లెను మేకు అవుతారు. కొంచెము మనీ కలవాళ్లు టెక్నికల్ ను వున్నావేమి ఒక రిజల్టు పోయి ముఖ్యమైన కొన్ని వస్తువులను చిన్న స్కేలు మీద చేయటం మొదలు పెట్టి క్రమక్రమముగా వృద్ధిలోకి తీసుకొవచ్చును.

మన దేశములకు ఇప్పుడేప్పుడు గృహదేశములంటే అభిమానం లావు అవుతున్నది. చాలమంది వాటిని ఎంకరేజీ చేయాల్సి సిద్ధంగా ఉన్నారట. కాని యంతవరకు టెక్నికల్ నుకు డిట్ట మైనచేతులు బహుశక్తులగా ఉన్నాయి కనుకనే అందలూ వెక్కిరిస్తున్నారు. ఎప్పుడు మార్గదర్శకులు డిట్టమైన వాళ్లు ఉండాలి. ఇదే మునిసమట. ఈదేశంలో పరిశ్రమలు వృద్ధి చేయడానికి అనేకపీటలు ఉన్నవి. ఆ మాటానిది టెక్నికల్ నుకు టెక్నికల్ అయిన డిట్టము లేదు. ఈమహాముద్దం మూలాన్ని యూరోపులోని దేశాలన్ని ఫ్యాక్టరీలు కట్టి చేశాయి. మనకు ముఖ్యమైనది అనేక వస్తువులు రావటం లేదు. వైగా యిచ్చట జనసంఖ్య యెక్కువ కనుక లేదు. నీవు గర్వ మెంటు వారు మాడా పీటిని అవుతావు నేయా లని పూనుకున్నట్లు తెలుస్తోంది యిల్లాటప్పడే. మన దేశంలో యిండ్లస్ట్రీలు ప్రారంభం చేశామంటే, యిద్దం ఆఖరు అయి, ఆయాదేశాలలో కొంతవట్టి వాళ్లు తిరిగి ప్రారంభం చేసేటప్పటికి, మనది వేళ్లు వాటుకుంటాయి క్రమంగా వృద్ధి పొంది దేశద్రుం తీరుస్తాయి. ఇంక మనం కూటికి గడ్డికి యితర దేశాలను నమ్ముకొనవలసి వు లేదు. ఈలాటి ఆపర్ మ్యా సిటీ వాటి పోయిందంటే మతిదోహతు అతికష్టం. కనుక ప్రతి విద్యారంతుకును, ఈ సమయమున తనకు చేయించు యిష్టమున్నదో ఆయా టెక్నికల్ ను తీసికొని వాటి నభ్యసిం చుటకు ప్రయత్నించవలసిందే! నీవు దేశం యేమిటి నేను చెప్పి నదంతా నిజమేనా?

కృ. ట్రూ. నీవు చెప్పింది అంతయు నేను శ్రద్ధగా వింటావున్నాను. నాకుకూడా కత్తూమలము పుడుతున్నది. కాని యూరోపియనులకు మనకు లేని అనేక పీపు వున్నవి. కనుకనే వాళ్లు మిలిటరీ లాభము పొందుచున్నారు. వాళ్లకు నామరలు ఫెసిలిటీను యెక్కువ. మనకు అది లేదు. వాళ్లకు మనకు ఒక్కవాటికి గెలిచి లాభము సంపాదించవచ్చు.

XII ఆలా అనుకొని, వెనక్కి తీసుకు వెట్టికనమాయి. తగిలినద్య చేతులలోవుంటే, చట్టి బంగారం చేయవచ్చును. వాళ్లకు బాగు, ఇంకా ఎక్కడమంది వావున్నాయి. మనకులేని అడ్వైంచరమూడదు. మనకు వున్న చే చాటు. లేనివాటికొరకు మనముచిచారించ ఆక్కరలేదు. అయిగో అటుమాను ఆధర్య తమలందరి సమద్రుత్తరంగములు. ఒకటి వెనుక ఒకటి వచ్చి మహా క్లిష్టో గట్టుకు కొట్టి వెనుకకు వావున్నది. అక్కడే పీట యేర్పరచి, ఒకయింజను, ఆ అలెఫో స్పెసలర యెల్ల ప్పుమను తిరుగుకుట్టుచేసి దానిమీద, ఎరెప్ట్రో సిటీసీ, అనేక జనులకు వుపయోగించవచ్చును. ఇంకొకటి మాడు. ఇప్పుడు నీకును నాకును మధ్యవున్న గాలి అన్ని ప్రక్కలకు ఆవరించి వున్నది. దీనిని మిమీ మైం యాత్రములలో పెట్టి. క్రంప్రకు చేసినయెడల దాని పోర్టులన అనేకయత్రములకు నడిపించ వచ్చును. కన్న బహుస్వల్పము. రాబడియెక్కువ. నాటికొకటి ఉదయం ఆలగంటు మొదలు, సా చుక్కో ఆరగంటు వరకు వెనుగు మనల మలమలపోడు నూర్చునీడిమి కొంత వెద్ద వెద్ద కాన్ వెస్ట్రా అట్టలుల మూలమున రిజెక్టు చేసిన, నేను అంతల వడి హెచ్చుకు దానితో అనేక గ్యాసులల సీళ్ళకు ఆవిగమాచ్చి, ఆఫో స్పెలర అనేకమను చేయించ వచ్చును. ఈపీట, ఎప్పుడు తీక్షణమై ఎండమే వుండదు. కనుక, యూరోపియనులకు లేదు. పరిశీలనదానికి అసాధ్యమేమియలేదు. మనదేశం రెక్క గొప్పము. ఇదిలేదు అని విచారింప పనికిదు. కావలసింది చేసిన అభివృద్ధిని తెలియక, వుండేయను మనము దరిద్రులకే నమధమించుచున్నాము. ఇంక నేన్నాళ్లు యిల్లు? మొన్న మొన్న నే లేదేన జపానును చూచుము. ఆ మోకాను తలమును. మనదేశమును, మనకు తెలియకుండగ, లక్షలులక్షలు గర్వకరమైనా అని లాగి వైయమన్నది. దింకం బ్యాచిలర్ డిప్లొమాని తీసికొని రావ ఫెల్లరు, రతనలా, అంటివాడు కొట్టికొన్న తెల్లు అయినా? వాటికి పరిశ్రమలయందును అభిమానుడత నే కదా?

కృష్ణమూర్తి, గణపతిరావు చెప్పినదంతయు నెక్కువ ఆతురతతో హెచ్చరికతో ముందునవరంగి నిజమండే. అతడు తనవారును చాలించగా నే కృష్ణమూర్తి తల వైకెత్తి మిత్రులచేయి తనచేతితో గట్టిగ పట్టుకొని యిట్లయి “రాప్తా! నీవు చెప్పినదంతయు నిజం. నాకంతకూ బోధపడింది. నాకు యింతకంత, టెక్నికల్ ను విషయమై వున్న పీషత్వము నీ చాదముతో వదిలిపోయింది. నా నుకస్సులో చూస్తోందను అనుచు. నీవు చెప్పినట్లు మనదేశము పరిశ్రమలో వృద్ధి చేయటం ఇది మంచి సమయము. ప్రతి ఆంధ్రుకును, వేయే ఫిలి హైందవుకును, తన శక్తివంతం లే, నీ నోయ. ప్రయత్నించుకాలము సమీపించింది. కనుకనే ఎవరికి నిర్దిష్టమైనదమున వాళ్లు చేయాలి. నేనుకూడ ముఠాత్రియంగా నా విశిష్టము నెఱవేర్చెదను.



విసాంజో కొండలలో ఇటాలియనులు కందకములను త్రవ్వ శత్రువుల గుండ్లువచ్చి వడకుండ చెల్లనుకొట్టి కొమ్మలను కందకముల చుట్టును రక్షణార్థమై పేర్చుట.

ఒక చిత్రకథ

డి. పా. వ. లి.

దీపావళి రాత్రి 24 గంట అయినది. రమణయ్య శెట్టి ఉపాధ్యక్షులమూలమున తనవీధివలపున సామలకాపేటలో ప్రవేశించెను. ఈతని ఎంతదగ్గర నేటికే దయనన గుర్తు పట్టలేని నిధిలో నున్నాడు. గడ్డము బాగుగా వెండివాడు. తలనిండను భూతములను పోషించుచు వారిని జూట్టును పెంచెను. కందకము నుండి వచ్చునట్లు తలనిండను బాగుగా పట్టెను. తన వీధి వద్ద విభాగమున వాని పయన అంతా విశ్లేష మించిన గుండ్రనిమిదమున వెట్టెను. గూడులు కట్టి, పయన ఒక సాధారణ ఉత్తరమును వేసికొనెను. వేటలో ఏదయిన విచ్చికుక్క ఒక్కటితో చావగలంత లాభమున దుడుకర్చునట్లు చేసెను. శెట్టిగారి భార్య ప్రదక్షిణ స్థూల శరీరమునను, ఇటీవల మూడుసంవత్సరముల క్రితము వచ్చిన మార్పులను చాలాకొద్ది లాభమును సన్నగిల్పెను. అదియే, వేషభారములతో బాలమార్పులను ఇతరుల వీరున యెడల గుర్తుపట్టలేకపోవుటకు ముఖ్యకారణము. రమణయ్య శెట్టికి సలబులపూర్వము అందమైన వస్త్రధారణ. మదరాసులో గొప్పగాజుకొరికినవాడే. అతడు కలవరకడలలో చాలామొత్తము వాణ్ణి చి సాటివారిలో బాగుగా తలయెత్తుకొని తిరిగినవాడే. అందమైన వస్త్రధారణతో అమూల్యమున గండుగంటల బట్టలను, నురుగులను, మురిడీగంటలను, బంగారపు మొలతలను, రత్నాల చెవిపోగులను, వజ్రపుటెంకరములను వెట్టుకొని గుట్టెపువ్వులతో వెక్కిరింపించెను. దానధర్మముల పట్టిలో నీతని పేరును నిలిపి పడుచుండెడిది. గవర్నరుగారి తోటలందు కావ్యనింపబడువారలలో నొక్కడు. మహాజన సభలలో మొదలు నుండి అసభ్యములను రాటువంటివాడు. కాలక్షేపములకు, హాసకథలకు, గురులకు, గోవులకు, ఉత్సవములకు, గవడసేదలకు, పెండ్లిండ్లకు, ఉపనయనములకు, కాకిరామేశ్వర తీర్థయాత్రలకు అన్న సత్రములకు, ఇన్నిన్ని అని అనలేదు, మనుష్యులు ఏవిధముగా భవనముల వద్దనుండి డబ్బులు గలుగుదురో అన్న మిషలను కల్పించుకొని ఈ శెట్టిగారి వద్దకు వచ్చి ఎవని అప్పజునునకు తగినంత వాడు తీసికొని పోవుచుండెడివాడు. అతనిని దానికంటె హెచ్చుగా లభించినప్పుడు ఆనందించి శెట్టిగారి ఆశీర్వాదించి పోవువాడు కొందరు. ఆతని తిరుగుట సామ్యు దొరకనప్పుడు, పోలీస్ ముందవానివద్ద కొంతంత ఆశపెట్టుకొనివచ్చితిని. అతనిని దానిలో పోలిక కంటమున నొసంగలేదని మనస్సులోనయిన తిట్టి ముఖము చిట్టించుకొనిపోవుచు రనేవల. శెట్టిగారు చిన్న చిన్న వస్త్రధారణ భవనములనుచేసి వారికి లోకములో పేరువార్తల మేర్పడితిని. కాని వీరిలో సామ్యు సరిగా తిరిగి యిచ్చినవారు మాత్రము బహుకొద్దిమంది.

సామలకాపేటలో రెండుప్రక్కలనుజూచుచు నెమ్మది గారమణయ్య శెట్టి నడచుచుండెను. తా నైశ్వర్యవంతుడయి యున్నదినులలో గుజరాతీవస్త్రముల ఆహ్వానముల పంపగా తాను తాంబూలాదులకయి వారి యిండ్లకు ఆరాటోపుట వెల్లి ఎట్లు సత్కరింపబడినదియు, తనవీధివలను దివ్య శెట్టి మార్పు వచ్చినదియు తలచుకొనినప్పుడు ఒడలు యుల్లునునెను. తన తోడి వస్త్రధారణ బండ్లు ఈ గుజరాతు వస్త్రధారణ యింటిముందర బాగులు తీయున్నది. ముతపటికలనే సత్కారములను గయి కొని బయటికి వచ్చుచున్నాడు. తానో మారువేషముతో బజారులో దిగుచు దొంగల నుచరించుచున్నాడు. సంపద ఎంతనిల కడలేనవస్త్రధారణముననున్న సప్తదాతనికానుగాగోచరమయ్యెను. తనకలనే ప్రాశస్త్యనిత్యమునుండవలసినవారనే లాభనికండ్లకు కనపడుచున్నాడు. వారి లోగుట్టులన్నియు నాతనికి బాగుగా నే తెలియును. కాని వారో రాజులకల నేర్చుచు దిగుచు, మహా నైశ్వర్య, సంపన్నులకల గన్నులనున్నాడు. ఈ పయనము మెరుగుల నెరుక, ఎంత దొంగతనము, ఎంత హింసయు ఎంత అసత్యము, ఎంత కొంపలను గూర్చు స్వభావము, ఎంత దుర్మార్గము, ఎంతవరద కావహారము గలదో యిరువదేండ్లు వారితో మెలగినపుడుగయిన రమణయ్య శెట్టికి తెలిసియే యున్నది. "మహాధనికు లని పేరుపొంది, పెద్దపెద్ద కిరాయిలను పొంది, గవర్నరులకు సయితము గొప్పవిందులను సృష్టించుట లందు చేసినవారలలో నెంతమంది బుతుకున్న ముగిసోవుటను నే జూచియుండలేను. మీరును కొంతకాలము ఆట ఆడెదరు తరువాత పోయెదరు. పొండిరా" అని ఓర్వలేనంతమునో శెట్టి తనలోతాను గొణుగుకొనుచు, తా నాస్థితిలో లేనందున కయి వగచుచు నడచుచుండెను. కొంతదూరము పోయినతరువాత నొక పెద్దపేద అనేక రంగుల విద్యుద్దీప్తములతో నలంకరింపబడినట్లు మిఠుముట్టు గొణువుచుండెను. లోపల ఎలక్ట్రిక్ కంప్లెక్స్ లన్నియు గిరిగిరి తిరుగుచున్నవి. నిలువుబద్దము లున్నవి. బంగారపు తివాచీలు పరచబడెను. ఒకతివాచీ మీద లక్ష్మీపూజయు రూపాయలు, సవరణలు కుప్పలుగా పోయబడినవి. కుంకుమ, పసుపు, పువ్వులు వానిపయని చల్లబడియున్నది. పూజను జూచుటకయి ఆహ్వానింపబడిన వారందరను ఉచితాసనముల నాసీలయ్యుండెను. అందరికిని ఆత్మరతియుండెను. పన్నీరు చల్లబడినది. తాంబూల పుష్పాదు లానంగబడినవి. బయట కిటికీలకు జూచుచున్న ఈ శెట్టికి లోకాలకి పోయి తానును ఆచటకు హామించునట్లు యునని కోరిక పుట్టెను. తా నేసితియందున్నాడో ఆగోచించుకొనినవాడు కాదు. తటాకున లోపలి గుమ్మమువరకును త్రొక్కినాని వెళ్లెను. అచ్చట పూర్వ నాకరి పో పామ్యుని యాదుకొట్టి భూతవైద్యుని ప్రోసి చేసెను. శెట్టికి ఆత్మను తననీతి తిరిగి జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను. ఆ ప్రోసిన పూర్వనాకరియు నిదివరకు తనవద్ద కొంతమేసి నట్టివాడే. ఇది డి. డి. మి. బి. కు డబ్బు లేనంతమాత్రము చేత ఎంతహింసగా లోకములో నాడుచున్నాడు. తిరిగి పేరుపేలాల్పించి గొప్పవాడనుకొనిపో బస్యమేల! అనిశెట్టి తనలో తానుకొని వెదకిపోయెను.

రమణయ్య శెట్టి ఒక్కవారము దినములక్రిందటనే శ్రీ రాజుగారి ఆతిథ్యమును మూడుసంవత్సరముల అయిదుమాసముల కోరుచుబుట్టున జెయిలులో బుచ్చుకొనిన తరువాత విడుదలచేయబడెను. ఇతనికి చేయబడిన శిక్ష నాలుగేండ్లు. జెయిలులో పగిలిన బాగుగానున్నందున పదిమాసముల మినహాయింపునొరకినది. తనకు విధింపబడినశిక్ష న్యాయమునయే అతడు అనుకొనెను గాని తనబోటివారనేవలనగా వారికి సయితము ఎందుకుడదేదో ఇతనికిగోచరముకాలేదు. వారందరికినీకడన నాకుసంతోషముగా నుండునో అని అనుకొనునో గాని వారిమీదనే నుండవలయును అని రజావు కావలయును అను సంకల్పి యితనికి స్ఫురించిన నే స్ఫురించెను. ఇంతకు నేజేసికలపేమిటి? నాదీకానిసామ్యును నే నుడయో గించుకొనినాను. ప్రతివస్త్రధారణ ఆలాగే చేయుచున్నాడు. వస్త్రధారణ జూగు పద్ధతే అది. ఇంతబంగారము, ఇంతవెండిని ప్రదర్శించిన ఈ గుజరాతీవస్త్రము సయితము స్వంతసామ్యును కలిగినట్టివారేనా. వెల్లిగించిన యెడల అంతయు కంపుకంపు. అన్ని చోట్ల లలోను వా సన కొట్టియే తిరుకు. నేజేసిన తపేమి యనగా లోకుల సామ్యును త్వరగా లాభమునచ్చుచట్టాలో ముంచితిని. లక్షలు లాభము రావలసినదానికి బదులు లక్షలు పోయినవి. అటులఅనునది నే ననుకొంటిగా! నే నేయున సామ్యు పోగొట్టుకలయునని పోగొట్టితిని. వ్యాపారము జూదము. పోయినది జూదములో. అందుకని నేను దొంగను, అసభ్యుని అని లోకమునకు కేసలము అన్యాయముగానున్నది. పోని, మూడున్నర సంవత్సరముల నంకటి జుట్టి జుట్టి నా నా ఆవస్థల పడిన చిచ్చి తినే. లోకము మఱి పోరాడదు. ఏములనో, నా బ్రతుకు నేబ్రతుకునో. జెయిలులో ఉండుట శిక్ష కాదు. కాని జెయిలునుండి బయటకు వచ్చిన తరువాతనే పెద్ద శిక్షయున్నదని తెలిసికొనవలసి వచ్చినది. నన్ను గుర్తుకట్టిన నేపాతులు ఒక్కచూపు చూచి తలవంచుకొని పరుగెత్తెదరు. కొందరు నాలుగుచుక్కలు గల గబ మాటలాడి పరుగెత్తుదురు. చాల మంది నన్నెరుగనట్లే నటించెదరు. అందువలన గడచిన మూడు దినముల నుండి ను ఎ పనుననన్ను గుర్తుకట్టగూడదనే పూర్తిగా చేషమునమార్చివేసి భూతవైద్యుడనయితిని. ఒకరిద్దరుచూచి బాలిపోయి చెంబిరూపాయల నొసంగిరి. ఆసామ్యుతో ఈపండుగ దినమున ఉదయము సాయంకాలము కడుపు నిండునట్లు చెంబిరూపాయలు ఖర్చు పెట్టి భుజించితిని. ఇక యీపాపములనులో ఉండను. కాని యెచ్చటికి పోగలను? పెండ్లాము, మాగురు బిడ్డలు మాస్వగ్ని మముల నున్నారట. అచ్చటికి పోయినను వారికి నిగ్రును తెచ్చివెట్టుచును కాబోలును. జెయిలులోనికి పోయినచిచ్చున మగడు అని, లేక అయ్య అని పెండ్లామునగాని, బిడ్డలను గాని లోకము తప్పక పరిహసించును. అప్పుడు వారు తలనేల కేసి కొట్టుకొని, ఈ ముండావాడు చచ్చినను బాగుండెడిదని అనుకొనగలరు. తేనిపోని బాధను వారికి కలిగించనేల? నేను పడనేల? అని శెట్టి అనుకొని స్వగ్నియప్రయాణమును మానుకొనెను. తానీలోకములో దేనికి భయము తిరిగి ఆరించనిది కొంతగానివాడని శెట్టి స్పష్టముగా తెలిసికొనెను. "తిరిగి లక్షల లాభింపవలయును. అందరినీ తలవంచుకొనునట్లు చేయవలయును" అను ఆశ కడుపునో ముందానెను. "రంగోసు పోవుటకు నీవరుఖర్చుకు రూపాయలున్నవి. పోయివ్యాపార మెట్లారంభింపవలయును" అని శెట్టిగారుకొనుచు నడచుచుండెను. నాతనిభుజమునను నెవ్వరో చేయని వేసిరి. చల్లగా నున్నది శెట్టి ఉత్కింపడెను. తిరిగిచూచెను. ఆ మనుష్యుడు రామానుజుడు. ఈ రామానుజుడు మన శెట్టిగారి కొట్టులో గురుస్తాగా నుండెను. ఈతనిపెండ్లికయి శెట్టిగారు 500 రూపాయలను ఉచితముగా నొసంగెను. ఈరామానుజుడు పెండ్లాముయొక్క వెత్తల్లి చచ్చిపోవునప్పుడు 10,000 రూపాయల ఆస్తి నొసంగి చచ్చెను. ఆ సామ్యుతో వ్యాపారముచేసి ఆతడు ముదిసితికి వచ్చెను. తనపూర్వపురుషునాని జూచినప్పుడు కృతజ్ఞతను పట్టబాలక ఆతనిని నెమ్మదిగా తనయింటికి తీసికొని, నాలుగుదినములంది కొత్తబట్టలను కట్టపెట్టి 200 రూపాయల కొక్కము నొసంగి, నాకేయ్యెవ్వరయ్య సుమారుటనా పెండ్లికి మీరాసంగిన సామ్యులననే అనిచెప్పి సమస్యనించి పంపివేసెను. ఈలోకములో రామానుజమునంటివాడు కొందయును గలరని ఆసందించుచు శెట్టి రంగూనుకు వెల్లిపోయెను.

రంగూనులో కలవరకడము విడిగా జరుగును ఈ వ్యాపారమునందు పగిలిబుగుగన కొన్ని మాసములలో అద్వైతముకలిసిరాగా శెట్టి చాలసామ్యును గడించెను.

రామానుజము శెట్టికి ఒకరిజన్మ బంగీవచ్చినది. అందు 8000 రూపాయల విలువగల కమ్యులబోడును, ఒక యుత్తరమునుగలవు. ఉత్తరముదిట్టున్నది.

ప్రియమునరామానుజముకు:-

నీవు నాకావత్సలము దొంగిన సామ్యుకయి కృతజ్ఞతతో బంపినఈబోడును నీభార్యకిచ్చిస్తాను కృతకృత్య జేయుము.

రమణయ్య.

ఐరోపా సంగ్రామము.

భాషానితి నిర్ధారణ

(నేనును పత్రిక.)

“అసియా ఖండములోని మన స్థానములను రక్షించుకొన దలచితిమేని, బాల్కన్ సరాజ్యమునకు సేనలనుకుంపి తీరవలయును” మాక చెప్ప గుర్తించును పత్రిక.

సర్వయాత్ర సాహాయ్యము పంపుటలనే యుద్ధము యొక్క భాషానితి నిర్ధారణ కాగలదని ఇటీవల కొందఱు ప్రాచీనములను, సర్వయాత్ర యోగక్షేమములను మిత్రమండలివారు కోరుచునే యున్నారు. వారికి నష్టము లేకుండ చేయవలసిన యుద్ధము ఏలాగునైన యుద్ధమునందీ బయట పడి పరువు ప్రతిష్ఠలను నిలుపుకొనవలసియున్నట్లే కంకణము కట్టుకొంటిమి. సర్వయాత్ర అనుభవముతో సాధించుచున్నాను. బల్కన్ జర్మనీ సేనల వారిని పడి యెదిరించుటకు తమ సేనలను పంపించగలిగినా, యెంతయు సమర్థముగ నుండగలను. సర్వయాత్ర సాహాయ్యము పంపుటతోనే కర్మ పరము పూర్తి కావేను. అంతటితో కర్మ పరము ముగియవలదు అట్లు చేసితిమని సంతోషించి యుండుచుకొని దానితోనే యుద్ధము యొక్క భాషానితి నిర్ధారణ కాదు. సర్వయాత్ర సాహాయ్యము చేయుటలను ముగించుట తోడైనవార మగుదురా కాని వేరుకాదని, సహానికామిదుగ సేనలను పంపవలసినదని కోరుచున్నవారి యుద్ధేకమైయున్నది. మావ్యాస ప్రారంభ మానందు మాక చెప్ప గుర్తించును పత్రిక ప్రాసిన వాక్యము నుదహరించి యున్నాము. బాల్కన్ సరాజ్యమును కాపాడుకొంటిమి అసియాలోని మన సరాజ్యములను రక్షించుకొనినట్లుగ నని వైఫల్యము ప్రాయము. యుద్ధము యొక్క జయ పజయములు బాల్కన్ సరాజ్యములను నిర్ణయించుటలను మరియొక పత్రిక వాడుచున్నది. ఒకనోటితో వైసంగతుల నన్నిటిని చేప్పిన పత్రికలు వేరొకవోటి, జర్మనీలోనే యుద్ధము అంతము కావలసియున్నదని వ్రాసినది. ఈలేఖనము అసమంజస దోషము నకు పాత్రులగుచున్నాను.

కయామాలోను, ఆఫ్రికా సైన్యవిభాగమునందును జర్మనీలను మనము పూర్తిగ నోడితిమి. కాని దీనివలన సంగ్రామము యొక్క జయపజయము నిర్ణయముకాలేదు. ఈ పరాజయముల వలన, జయపజయములు నిర్ణయమయినదని జర్మనీలు తలచలేదు. జర్మనీ ఇంతవర కోడలేదు. అధిరాజ్యములు పోవుటలన తామేనే యుద్ధముతో నోడి పోయినట్లు జర్మనీలు తలచుట లేదని మనము దీని వలన గ్రహించవలసి యుండును. ప్రాయశః ఇది నిజమయి యుండును కాని ఇంకొక సంగతికూడ నున్నది. అధిరాజ్యములు పోయినట్లు వారెంచక పోవచ్చును. రణమునందు పూర్తిగ నోడిపోయినప్పటి రాజ్యముగాని దేశముగాని పోవును జర్మనీ మనలను పూర్తిగ ఓడించి వేసిన యెడల వారి అధిరాజ్యములు మన స్వాధీనము నందునునని ఎవరు ధ్రువపరుతురు. ఆయా అధిరాజ్యములను కొన్ని సేనలకాపాడు ముడిసిన. వానిని ఓడించి మనము అధిరాజ్యములను స్వాధీన పరచు కొంటిమి కాని ఇంతవరకు జర్మనీలు మన గెలుక లేదు. తాత్కాలికముగ నైనను, మన అధిరాజ్యములను కేత్రపు లాక్రమించుకొనుటకు కొందఱు ప్రయత్నించును. కేత్రపులను విజయముగ మీదపడవరకు మనము ఊరకుండవలసిన సాయము విషయము అట్టివారు చెప్పుచున్న మాటలవలన బయటపడెదమన్నది. ఒకమాఖ్యమైన పట్టణముగాని, కోటను గాని కేత్రపులు పట్టుకోకుండ రక్షించుకొనవలసిన యవసరమునందు ననుకొందము అప్పుడు మనకు రెండే పద్ధతులున్నవి. ఆ కోటకు గాని పట్టణమునకు గాని, కేత్రపులను మనమున్న పుష్కలమును వేరువారిని పంపించి వారి రాకపోకలను భంగముకలిగించి, మనము నిరోధించుట ఒకవేళ కేత్రపులు దగ్గరకు పోవుకొనినప్పటి వారనుకొందము. అప్పుడు మనము ముందుగ నేవల్లి మార్గముద్దమునందు కేత్రపుల నిదిరించి, యుద్ధముచేసి, వారిగమనమును నిరోధించవలసి యుండును. రాకపోకల సమయములు లేకపోయినయెడల సేన యెంతమాత్రము ముందుకు రావేరదు. ఇదిగాక, వైనిట్లకు తగినంత సుందుసామగ్రి యుండవలెను. ఆహారము కావలసి యున్నది. తగినంత సుందుసామగ్రి లేకుండ వైనిట్లకు పంపించుటలన కాభములేదు. అట్లుచేయుట కట్టిభ్రమరమ్యాలో విమిజరిగినదో మనకు తెలిసియున్నది. కేర్యవంతు లెందరు

న్నను, వెద్దవెద్దఫిరంగుల ఊడర పనికిరారని తేలివది. కాని “మాక చెప్ప గుర్తించు” పత్రిక ఏమిటో జర్మనీలు సర్వ సన్నాహములతోను వచ్చి అసియా మీద పడుదురని తలచుచున్నది.

ఒక పట్టణమును గాని కోటను గాని రక్షించుకొనుటకు మరియొక ఉపాయమున్నది. కేత్రపులను విరుముకొని మీద పడుటకు ముందే తగినంత వేగముతో వెల్లి తరుల వలసి యున్నా. కొట్టినయెడల వారి గమనమును నిరోధము కలుగును. నరునివలెనే రాజ్యమును మార్కాహతము వలన గాని లొంగును. అందుచేత వేగముతోను కలుగ కేత్రపుల లెక్కన నన్నవో జర్మనీలు మన వెకకి వారి ఎదిరించు ముడికాదు. ఒకవేళ జర్మనీ తన మూలములను బాగాను పట్టణమునకు పంపునకుండను. వారిసేనలకడ ఓడిపోయినవనియు, అత కొందము అప్పటికిని వారు క్రొత్తసేనలను తయారుచేయగలరు. యుద్ధాంభమున్న యుద్ధాంభమే వారికి నష్టదాముకముగ నుండును ఒకవేళ సంభవమైనను జర్మనీ ఇట్టి పిచ్చి కార్యమును తలపెట్టు జర్మనీ తన మూలములను ప్రజలకండ్లమెరుటనే యుంచుకొని సంగ్రామమునందు సాహాయ్యత్రైలిక సహాయ కాముగనుండుకో వారికి తెలిసినంత మరియొకటి తెలియదు. ఇందువలననే తయార కత్తికట్టిన పుజల యుద్ధాహము జర్మనీ తగ్గించుట కన్నియో సారము యున్నది. ఇందువలననే జర్మనీ తమ ప్రాణములను దెచ్చును సతే, కేత్రపులు దేశముగా నకురుపెట్టపడ చేయుచున్నది. జర్మనీకి తోడుపాటులు లేరు తలచుకొనదు. దేశముగాని రైలు మార్గ జర్మనీవారిచేతులలోనున్న మాట సత్యము కాని అన్ని వైపులను కేత్రరాజ్యములచే పరివేష్టించబడి యున్న మాట మా వాస్తవమే. జర్మనీవారి మూలములను మెడపడ నన్నవో, వారి అయ్యుట్టు ఎక్కడ నన్నవో మిత్రమండలివారు కుప్పెట్టల నీచున్నాను. ఈ మాటలను కుప్పెట్టి వారిని ఓడించిన యెడల వారు మూలములను దాటుచున్నను, వారి గమనమును నిరోధించగలము ఇట్లువారి సేనలకు ఉపాసన లాగినయెడల మనము చెప్పిన వరకులకు సంది చేసికొందురు.

ఐరోపా సంగ్రామమునందు జర్మనీ జయించిన యెడల ఇష్టమునదైన అధిరాజ్యములన్నియు, వారికి వచ్చునని తెరక పోర్చిననుండి వెళు. ఇంతవరకు జర్మనీవారికి ఐరోపాసరాజ్యము నందు లాభమేమియుకలుగలేదు. ఎన్నికలాలవడినను విలకడ జరుగుకలుగలేదు. అందుచేత బాల్కన్ సరాజ్యముల వైదొప్పి చరచింది. వారుమనకు తేనిగొట్టి తిడికలిగింది, పుష్కల కార్యము నుండి మన దృష్టిని మరల్చవలసింది. కావున పిచ్చియైతి ఇటువంటి పోవుచున్న జర్మనీ సమస్యల మెరు మనము పరగెట్టుట మంచిది కాదు మనము జర్మనీమీదకు కొమ్మకొనినట్లేవలెదల, ఇతర దేశములలో మట్టిపడుచున్న వారిసేనలను ఎంతవరకు పోషించగలము. ఆ మాటలతో ఎప్పుడు కొట్టుకుమో అప్పడన్న యు చల్లబడును. ఆ మనకు దనమంది యు ఎక్కడినక్కడనే నశించును. ఈవిషయమునైనైన సంతోషించుదురా? బాల్కన్ సరాజ్యము జయపజయము నిర్ణయించుటలను కొందరు వాదించుచున్నాను, మేము ఇంతవరకు ప్రాసిన వానిని వారు అంగీకరించినయెడల వారు మా వాదమునుండి తప్పించుకొనుటకు ఒకపేహుగ నున్నది. బాల్కన్ సరాజ్యములు జర్మనీకి కర్మమునకు వారు వాదించుచున్నాను. కాని దీని సత్యము మాకు సోధవలసిలేదు. బాల్కన్ సరాజ్యములను ఆస్తియూ సాంగరేధగర్ కావచ్చును. టర్కీదగ్గరకావచ్చును. సర్వయాత్ర సాహాయ్యముగ మనము వెద్దసేనలకు పంపించి ఆస్తియూ గాని, టర్కీగాని ఓడించగలము. అప్పుడు జర్మనీ నిద్రలేచి వదిలి వేసిన వదిలి వేయవచ్చును. టర్కీ, ఆస్తియూ వారి దెబ్బలుతిరిగిన, జర్మనీకి వచ్చింపు కొనును.

ఈ యుద్ధమును సాగించుచున్నది జర్మనీలు, జర్మనీ దెబ్బలుతిరిగి వారికా గానాదిన గాని వారు లొంగరు. అట్టిది జర్మనీలో జొరవడినప్పటికి తరల జర్మనీ సేనలను, ప్రాన్సు, బెల్జియములను, తరలకుకై మిత్రమండలి వారిటీలకు ఉపక్రమించి. జర్మనీవారి మొనకే నిదివరకు వైదొండునా లేనిరాదన వరుసగాని బలీయముల యున స్థానములు పట్టుకొనబడినది. యుద్ధాంభములో కంటే, ఇప్పుడు కేత్రపులను తిరిగి తలపడుచున్న పుడే జర్మనీలకు ఎత్తైన జననష్టము కలుగుచున్నది. లూనుపట్టణమునకు యెదిరించినప్పటికి ఎదిరిన తలమంది మాకులేరి. ఈ ప్రాంతమునే వారికి 40 వేల నుండి 50 వేలవల నష్టమైరి. ఇటీవలి యుద్ధములలో 2 లక్షల మందికితక్కువకావడం నష్టమై యుండును. ఈనష్టమునా ముగిసి వారు దోచుచున్న మానవులను చూచుచు. ఇందువలన తక్కిన ప్రయత్నములను మానవలసినదని వారిలో నిపుణులు చె

ప్పుచున్నాను. మిత్రమండలి సేనల వారి ముందుపావుటలే వారికి దిగులుకలు. లోని జర్మనీ సేనలకు, బలియి తగ్గుల! వారు కెల్లరముగాను జర్మనీ పత్రిక కొచ్చుచు. మిత్రమండలి యుద్ధ ప్రస్తావ రచయివారు మాపుటకు ఇంతకంటే దురు? ప్రాన్సు బెల్జియము రణరంగమునందీ న్నవి. ఇట్టి పిచ్చిలో జర్మనీలు బాల్కన్ సేనలను పంపించిరి. జర్మనీకి బాల్కన్ సరాజ్యపు బోలెడు మందుసామగ్రి కూడ పంపి మిత్రమండలివారికి కుభసావక మేమి కా జర్మనీవారి సేన వానాటి క్షిణియిచ్చు సంది మండలి వారికి మారు సామగ్రి వచ్చు. తలాలవడినగాని, జర్మనీవారి మనకి రెండవ వైపున రష్యావారితో కుభసా విజృంభించి, మీదపడుటకు కుంభించుచున్నది. మరికొంతమందిను పోయినట్లు మన రష్యా జర్మనీలు. అప్పుడు జర్మనీ ఏమి చేయగలదు? కామార్గమే చేయగలదు. ఇంతకంటే వేరేమిటి బాల్కన్ సరాజ్యములను పంపుటకు మరగిన సేనలను పంపెను, ఆస్తియులలో వారి సేనలకు ఉపయోగము. తిరిగి, గాని, వాటిన్న పట్టణములను గాని మనము వో సర్వయాత్ర సేనలను నశిపుచ్చు జర్మనీ వన్నను అక్కడి యుద్ధము మాగి, వెళుకను పొన్నులోని సమస్యలలో కొందరి ఇతర రంగము పంపినవో ఇంతలో యుద్ధము ముగియవలసినవాము. నెహలియను చేసినట్లుగనే మనము ఆచరించి మూలములను మట్టిపంచవలెను. ఆ పుష్కలము మనము విజయాలగుచు. కేత్రపుల మూలములను నపుడే మనకు విజయము ధృవము.

అద్దముల యంత్రాలు:— కోట సంస్థానమువారి ములయంత్రాల నొకదాని నిర్మించ సమకట్టి యున్నటుల యరచిన్నది.

నిర్బంధనివాస కేంద్రము:— ఒకడు పారిపోవు పొరీకాట్ల అనునొక ఆస్తియూ దేశమునకు అనాదుకు న మన నిర్బంధనివాసకేంద్రము నుద్దించుచుండెను. ఇతడవటిను పారిపోయెను అతాధాన్యముక కాభివారికొరకు వెచ్చుచున్నాడు.

సమ్యాసపత్రిక లంగీకరింపబడెను:— వాంకిట్రాకుల్లో హైకోర్టు ప్రారంభోత్సవమును జరుపుట కచటికి ప్రియరీనలో క్రీరాజప్రతినిధిగాను దయచేయదు. ఆ సమయము సమ్యాసపత్రిక తెన్ని యును గ్రహించవలె.

శ్రీ కార్యకలా పుష్కలము:— కాలింపాంకు దొరాన పుడేకేముల సంచార మొనముటకు క్రివారు కనివారమువాడు దార్శినిగుతుండి బయటపడిరి. కాలింపాంకులోని విద్యార్థుల స్థానమునకు చెందియున్న అర్జుణకాలకు సోమవారము నాడు కేంబ్రిడ్జ్ మొనన్న శ్రీవా రాయదయము: రెన్ను మనకు వెల్లి.

ఒక పోలీసుఉద్యోగికి పిచ్చి పట్టుట:— వెరుజల్లాలో తనస్వగ్రామమునకున్న వేనమయ అనునొకపాత్రను సబ్ ఇన్ స్పెక్టరుకు పిచ్చిపట్టినది కల్పించెడు తన్ను కొట్టుకొన పొరంభించెను. గ్రామములు మున్నగు రెవెన్యూ కడ్డమునచ్చిరి. అంతవారేడాకల్లి వారివైదొరి గొడ్డలి చేబూనెను. దీనితో నొక గ్రామముని చంపెను. వేరొక పోలీసు యిన స్పెక్టరుకు ప్రమాదకరములగు గాయములు తగిలెను. తున కొకసీపాయి సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు గారిని పట్టుకొనెను.

బొంబాయి హైకోర్టు మహతాగారి మరణము:— అట్లో బరు నెల నెలపులు ముగిసినది. హైకోర్టు ఈ నెల 9 వ తేది ని మరల తెరువబడెను పుష్కల వ్యాయయూర్తి సర్ బెనీర్ స్కాట్టు గారును సర్ జడ్జును హిటును గారును మహతాగారు కాల ధర్మ మొంది చందులకు తమ దురంత సంతాపమును హైకోర్టు ప్రారంభమున వైదొందిరి. మహతాగారి హిచ్చిన ఘన కార్యముల బెర్కొనుచు వారి ముగళ సంతతిని వ్యాయయూర్తి గారు తమపునంగమున వైదొందిరి వ్యాయ వారుల కుటుంబ ఎడ్వోకేటు జనరలు వాడ్లను గారు మెనాతగా క్రింద ని సందర్భానుసారముగ క్లాఫించిరి. సర్ దివ్వాదీవారు హైకోర్టులో తమ ఆసనమును స్వీకరించిన యనంతరము మహతాగారి హిచ్చించిన కార్యములను తెలిపిరి.

కావలెను.

ప్రతిగ్రామమునను ఏడెట్లు కావలెను. లాభ కరముననగని. విశేషవరుబడి. పూర్వపు అనుభవముతో బనిలేదు. తెలివి గలవారు తమకు విశ్రాంతిగలసమయములో పనిచేసి నెంకు 50, మొదలు 100 రూపాయలవరకు సంపాదించవచ్చును. విశేషముల చెబిసికొనుటకు "పోపు 513 మదరాసు" అని వ్రాయును.

వాతావరణస్థితి

1915 సం॥ నవంబరు నెల 10-వ తేదీ.

ప్రదేశములు.	సగటున 50 తేదీ, ఉదయము నుండి రాత్రివరకు ఉష్ణోగ్రతలు	కడచిన 24 గంటలలో		వర్ష పాతము.		
		అధికముగ	అల్పముగ	కడచిన 24 గంటలలో	8 వ దినము మొ. నట్టికి	
గోపాలపురము	29.964	87.3	77.3	...	44.00	41.41
కాల్వేరు	29.957	87.8	76.9	...	45.77	83.14
కాకినాడ	29.952	86.0	75.8	24	37.55	85.09
బందరు	29.950	86.0	77.2	...	48.70	86.71
గుంటూరు	...	84.2	75.0	0.02	35.07	...
నెల్లూరు	29.922	88.8	77.6	0.05	22.18	25.20
మచిలీపట్నం	29.927	90.0	76.2	...	27.88	84.16
కడప	29.919	88.7	77.0	0.16	14.18	84.27
నాగపట్టణము	29.832	88.9	80.8	...	18.20	29.94
కొలంబూ	29.871	85.2	74.8	1.29	64.41	61.54
తిరువనంతపురము	29.882	85.0	76.0	0.85	72.56	54.75
కొచ్చికోట	29.894	86.9	76.7	...	114.67	105.80
కల్లకోట	29.891	86.5	77.5	...	108.74	112.65
మంగళూరు	29.836	85.8	76.2	...	101.04	125.20
బొంబాయి	29.927	86.8	79.6	...	75.66	71.59
హైదరాబాదు	27.964	86.2	72.0	...	51.94	29.92
అనంతపురము	...	88.6	78.2	...	28.40	19.51
బళ్లారి	29.928	88.2	70.9	...	21.67	18.74
కర్నూలు	29.966	88.8	78.2	...	21.88	25.74
కడప	29.934	91.1	75.3	...	28.88	28.25
తెంగుకూరు	29.927	82.8	66.2	...	32.51	33.12
కొడైకనాడు	22.81	67.1	58.4	...	35.47	46.10
ఉదకమండలము	23.080	67.8	58.0	0.41	5.56	43.24
కోయంబత్తూరు	29.955	90.0	78.5	0.27	16.49	17.70
నెల్లూరు	29.955	89.2	72.4	0.04	31.48	37.16
నెలమి	29.92	90.8	72.9	...	37.88	36.82
తిరువనాపల్లి	29.910	93.1	75.5	0.16	22.42	25.52
పుదుచ్చోటి	29.903	91.0	74.9	...	26.25	27.54
గురుర	29.895	90.0	76.9	...	29.72	28.84
తిరువత్తూరి	13.96	15.66

రాజధాని దక్షిణపునము బంగాళాఖాతపు దక్షిణమునను కామభారము మారకమున్నది. రాజధాని ఉత్తరమున మాత్రము మెల్లగా హెచ్చినది. వాయువరము అంత ఉరగడిగాలేదు. నిష్పత్తితనె అన్ని ప్రదేశములను నెట్టుదిగా నున్నది. బంగాళాఖాతమునకు వైపునకున్న వాయువు ఊచియిచ్చును. సుభ్యమెట్లస్థితి అంతగా మారక అన్ని ప్రాంతములందును సామాన్యస్థితికి అధికముగా నున్నది. రాత్రి ఉష్ణస్థితి సాధారణముగ నుండునానకంబై 7 డిగ్రీలవరకు హెచ్చినది. కర్ణాటకములోను చెన్నైలోను సముద్రతీరముయందు తేమ అధికముగాను దత్తమవలము 19 వరకు గానున్నది. అన్ని ప్రాంతములందును ఆకాశమున సాధారణముగ మబ్బులున్నవిగాని తీరవనంతపురములోను కొంబాయిలోను దట్టముగ క్రొమ్మకొని యున్నది. కొన్ని స్థలములలో గుర్రములు కొట్టియు చెలియ వచ్చినది. కొంబాయిలో 1.29 యెక్కుల వర్షము కురిసినది.

దక్షిణపున కొనవ మోతైవ వర్షము తరలయ నట్టియు ఉత్తరవనంబు ఎంచు కొను ట్టియు మోచ నల గలవు. ఉల్. యల్. జోన్ను, వాతావరణ రాస్త్రజ్ఞుడు.

సానిక వార్తలు

దీపములవేళ:— శేతుడు శేతుడు సాయంకాలము 6.9 గంటలకు దీపములు వెలిగింపబడును.

కాలమాస్థితి:— నిన్నటి యధోష్ణస్థితి 89 డిగ్రీలు; అధిమాన్యస్థితి 76.5 డిగ్రీలు.

కీర్తిశేషులయిన గోరలేగారు. కిందటి సోమవారము సాయంకాలమున శ్రీ ప్రభుత్వ కాలా విద్యార్థుల వసతిగృహములో కీర్తిశేషులయిన గోపాలకృష్ణ గోరలేగారి ఛాయాపటమును ప్రదర్శించిరి. ఆ ఛాయాపటమును ప్రదర్శించినది వాక్ బహువచన యల్. ఏ. గోవిందరావుగారు. వారిచేతచిత్రమొంది శేషకృష్ణదగిన కొన్ని నీతులను బోధించిరి. అధ్యక్షులగు దివాక్ బహువచన యల్. ఆదివారము జనవరి గారు పటమును బ్రదర్శించుటకు మున్ను 50 ఫిరోజ్ షా మెహతా గారి ఆకాలపురణమును చిత్రించు ఒక తీర్మానమును ఉపపాదించిరి. సభవారందఱు దానిని ఉదతరీతిని అదరించిరి.

సంచముల మహాజన సభ:— కిందటి ఆదివారము సాయంకాలము 8.7-80 గంటలవరకు శేవాంపేట మధ్యపాన నిరసన భవనమున ఈ సభవారు సమావేశమైరి. ది. వి. కత్తుమునగళే పండితుగారు అధ్యక్షతన వహించిరి. అచ్చట క్రియతి బెంబులు అయ్యగారు ఇంక నితర భారతీయ ప్రముఖులు సామాన్యుల చర్చించు విషయముల వల్ల పంచముల గంగు లాభములను గురించి అనేకులు మాట్లాడిరి. అధ్యక్షులు బ్రిటిషు గవర్న మెంటు వారివల్లనే పంచములకు చాల మేజుగలిగినదనిచ్చి ప్రస్తుత సంగతిని ముగిసిన వారు జయము బొందుకట్లు చేతుల వ్రాగించిరి.

చెన్నై మహాజన సభాయాదరము:— కొన్ని కోశాలములనుపు మాడత్రెకలో ఈ సభవారికర్పణ 5. నెల్లూరు మొదలగు గారు "మత్తుపార్థముల విషయ మెగవర్న మెంటువారి అభిప్రాయముల" నుండి ఉపయోగించెదరు అని ప్రయోచించుటయు. సభ్యులందఱు రానందువలన అదిని లిపి చేయుటయే. ఉపకారములు సాయంకాలము 5.47 గంటలవరకు. అధ్యక్షులు మొదలెల్లా తేమ జరుగుటకు రెండుగంటలు ఇదివరకు గో. లి. యల్. కర్మగారు కళాశాలలలో ఈ సభకు జరిపించిన చాలావారు గాయము నని చెప్పి యున్నాడు అయితే సభవారు "ఈయ బట్టిసమదేటి! మూడేకాళ్లు" పట్టు పట్టిరి.

బొంబాయిలో బుదిపోటు.

ఈనెల 7 వ తేదీ రాత్రి తెల్లవానలవలన 4 గంటలవేళ బొంబాయిలో కాదాబాద్లో 5 గంటల వరకు కత్తులను కట్టించు పట్టుకొని ఒక మాన్యాడీకోట్లో బడిరి. మాన్యాడీ గదిలో పయండెను. వానియెరుటనుబోయి నీవు నోకత్తి నదికెనుచు వెనకది తాళిపు చెవులకు లాగు కొనిరి. ప్రక్క గదిలో నా మాన్యాడీగారు పయనమైరి. ఆ గది నడికొనెట్టి పయన ప్రాంతమునకు వారిని పంపియిరి. పోలీసు వారు రాగనే ప్రాంతములకు వెనది పరాములు కొట్టెనుండి ఈవలను నుండి పోలీసు వారి తలపడిరి. పోలీసు వారు వెనదివలను పోరి. భగవాను పోలీసుధియికి ప్రాణాపాయ కరమగు గాయము తలించిరి. మోతు కొనినైదు జోసెపు కెనుటను చాల ప్రత్యక్షముగ నొకకడకు పట్టుకొనిరి. వాడెంత గింజుగొనినను సమానుముగ మిరి కొందరు పోలీసువారు కన్నువరకును కెనుటకు వారిని వదలలేదు గాని పిమ్మట నల సుదనే సామును విడిచి పోయెను. ఈయగతి తెలిసి ఇరవై క్షణ గ్రహితు గారవడికి వచ్చిరి. ఇరవైవారు యిదొకిరి. వారి నిర్దోషి చెరసాలకు పంపిరి. పోలీసు వారి కుదరికిని గాయములు తగిలినవి. వారికిందరిని వైద్యశాలకు పంపిరి. భగవాను చని పోయెను.

జేత భావము.

ప్రముఖమైనదిగాను ఉపాధిపత్యమున్నది. కృష్ణా యువగాని పరమోననకు వెల్లివచ్చును పోయెన్యాకర మొనగిరి. వాయుగంటులవలనదెరి. జేత భావము ప్రాముఖ్యత నొసంగుట యశ్యవలయును విషయమును వియదొకన ము వాతోనేకవిధించిరి విషయము వాను చాలసంతోషముగా

నున్నది. ఈయభ్యుదయమునూర్చి ప్రజలు బాగుగా తెలుసుకొనుట యవసరము హిందూజేతమందంతటను జేత భావముల సామాన్యమునూర్చి ప్రజల యభిప్రాయము మారినది. ఇదియత్యావశ్యకమని ప్రజలు గ్రహించిరి. అంగభాషా భాషనుకలన హిందూజేతమనకు కలిగిన లాభము మన కందఱకు తెల్లముగా అంగభాష ఎన్నటికిని గూడ సర్వజన సామాన్యులకు భాష కాకాలదనుటగో వియ నానో నేకవిధించురని నేను తలంచెదను. పాశ్చాత్యజేత విషయమును జేత భావములను మన జేతములకు బోధింపవలెను. జపానువారు జేతమున్నదియే. మనముగూడనట్లే చేయవలెను. పాశ్చాత్యులతర్కశాస్త్రము ప్రకృతిశాస్త్రము చిత్రీకరణ వాద్యమునుగూడ మనము జేత భావములలోగాని సర్వజనములకు తెలుపవలెను. తిరువాన్కూరు దొరతనమువారి విషయమును గ్రహించి కీర్తికంచన తేకుండ పనిచేయుటయిది. అంగభాషా హిందూజేతము నలనాయ కొనినవారు పాశ్చాత్యజేతములలోని యుత్తమగ్రంథములను జేత భావములలోనికి భాషాంతరీకరింపవలెను.

దక్షిణాఫ్రికాలోని సాత్విక నిరసనోద్యమము.

31-1-1915 వ తేదీకి నిరసనలకు ఎం. కే. గుధి గారి అహుదాబాదు నుండి ప్రకటించిరి. ఈ నిధికి 27,824 పౌనులు అదాయము కలిగినది. దీనిని 18901 పౌను బొంబాయి రాష్ట్రము వారును 4035 పౌనులు చెన్నై వారును కలగూచు వారు 2186 పౌనులును నైరోబీలోని 151 పౌనులును బాంజిలోని వారు 88 పౌనులును లండన్ నగరమువారు 886 పౌనులును పంపిరి. ఇదిగత 1054 పౌనులు చేరినట్లు నెలూలో ప్రకటితమగు చున్న "ఇండియన్ నోటిస్ యను" పత్రికలో విరసింప బడినది. ఈ మొత్తములో భాధావివారాధ్యక్షులు 2868 పౌనులును ప్రయాణ వ్యయముల నిమిత్తము 2258 పౌనులును జోహన్న బర్గుకు కార్యాలయ వ్యయముల నిమిత్తము 1020 పౌనులును దత్తుకు కార్యాలయము నిమిత్తము 1020 పౌనులును తుది వార్తలు నిమిత్తము 2000 పౌనులును లండన్ నగరమునకు వెల్లివ్రాత నిధుల వ్యయములకు 800 పౌనులును మొత్తము 101200 పౌనులు వ్యయమైనవి. 191223 పౌనులు నిలువయున్నవి. గో విషయముల కొర కీ సాత్వికనిరోధ మేర్పరపబడినది. నిరుతు జరిగిన యెడలబడిక వలన నీ యెం విషయములను గూడ సరిపుచ్చబడినది. ఈ యుద్యమము ఫలహీనము కాదనుట కదితార్కానము ఇంతకున్న సభియు లభించుటకుట అనుకుటకు నీటలేక పోవుటయే కారణము ఇంతకు కొందరికి జేదియును లేదని నేననను చిన్న చిన్న యభ్యుదయలను విజ్ఞాపముల మూలమున వివరముగొనదలను అట్లేజరుచున్నది. యధికారమున దక్షిణాఫ్రికాభారతీయులిచ్చు జేదయములకు తలవెట్టుటలేదు. 2) సురత్వముల పాలు నేమి వ్యయముగా గూడుచిరి. అసభకుమొదల చెప్పయన్ను. అల్ల చెప్పుట వారునిది గిరిమెంటువారియనుకొని కూలియ పుపువర్తతి ప్రాక్రికాలోనిగిరి నరలకు. కాని సురత్వములను పక్కటెనుటకల్ల కొని సామాన్య మందేతేక వసుకుగూడ నిరసనకై ప్రకారమెప్పుడు పునరాద దని మనము ఇండియానోతులను పొకింపు వియవలెనని గుధి గారుచెడిరి.

బెంబాయిలో మార్కెట్:— మార్కెట్టు కట్టించుటకు కష్టపట్టివైద్యశాలకు వెళుకున్న స్థలము తగినదని ఏ. ఆర్. కాపు వి. సి. ఎస్ గారు మున్నుచువారు నిశ్చయించిరి. ఈస్థలము నియ్యకుట వీలగుచువారి నొకతనమువారి నడిగెదరు. మార్కెట్టు కట్టించుటకు 3, 4 లక్షల రూపాయలు కావలసియుండెను. కలకత్తాలో కరమూత్రపుగు గారి మార్కెట్టు పోలికనే దీనిని కట్టించెదరు.

మహామహిమ సాధ్యము ప్రహ్లాద శ్రీ కొక్కొండ వెంకటరత్నకవి పురచిత గ్రంథమును కొద్దిప్రతులు గలవు. వలయువా కీక్రింది వివరమునకు వ్రాసికొనవలెను.

- 1 బిల్వేశ్వరీయము 2-0-0
- 2 కొక్కొండ మహాత్మ్యము 0-1-0
- 3 సింహాచల యాత్ర 0-4-0
- 4 గోదావరి వర్ణనము 0-4-0
- 5 పురగాని దీక్షితునిచరిత్రము 0-5-0
- 6 నరకాసురవిజయ వ్యామోగము 0-5-0

పోస్తూరు ప్రత్యేకము
కొక్కొండ కు పారవరసింహు,
రాజమహేంద్రవరము

విషయానుక్రమణిక.

గ్రామ నిర్మాణము	2
పట్టణ వికాసము	3
దేశ విస్తరణ	4
ప్రభుత్వ సంస్కరణములు, స్థానిక పాలన	5
ప్రభుత్వ వ్యాపకము	
యంత్రాధారము	6
విద్యుత్తు మహాసంక్రమణము	
శాశ్వత శాంతిని పొందటము	7-8
కృత్రిమములు	9
ఇంగ్లీషు తంత్రములు	10-11-12
ఆంధ్రదేశమును, హిందూదేశమును సంబంధముగ వర్ణించుచున్నది	13
బాబులు, కృత్రిమతత్వము	14

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ నవంబరు నెల 10-వ తేదీ

బుధవారము

యుద్ధ స్థితి

కాలము గడిచిన కొలది సంగ్రాహస్థితి దుశ్శీలమగుచున్నది. యుద్ధరంగములు వర్ధిల్లుచున్నవి. యుద్ధప్రయత్నములు విరిగి జేయబడుచున్నవి. ప్రజాశాంతియు హెచ్చుచున్నది. జెల్లియము సర్వీయూజేషములలోని క్రజలు అష్టకృష్టముల ననభవించుచున్నాడు. వారు దేశభీమాననునకై యనుభవించెడి కష్టపరంకరలు దేశభీమానుల కరిత్యాగమున కాదగ్గములు కాగలవు. యూరపు ఖండమున దొకకక్షము దినములలో హేమంతము తన వాహినును బ్రకటించి విజయాతురులైన యోధులకు విశ్రాంతిని గల్పించుచున్నట్లగుచున్నది. జర్మను యోధులు విశ్రాంతిని వైకొనుటకు బూర్వము తమ యభీష్టమును బడయు విశ్వవయాన్నియును జేయుచున్నారు. కాని ప్రయత్నములకు వైవము ప్రాతికూల్యమును నహించినట్లు బాహించవలసి యున్నది. యుద్ధస్థితిని నిశ్చయముగ జేయు సమకృష్ట భూగోళస్థితిని నిశ్చయముగ జేయుటవలె సాధ్యము. జర్మను సైన్యవిహారములు పడమటిరంగమునందును దక్షిణరంగమునందును దక్షిణరంగములందును జేయు సమకృష్ట ప్రయత్నములను చేయగలిగిన ప్రయత్నములను నవలోకించిన యుద్ధస్థితిని చెరిపికోనుట కవకాశము గలదున్నది.

పడమటి రంగమునందు జర్మనుల ప్రతిభ మిత్రముడలి సైన్యముల ప్రతిభకు దాళబాలకు న్నదని యనుదినము నచ్చెడివార్తలవలన స్పష్టమగుచున్నది. యుద్ధప్రస్థానక్రమమును దాకెడి పక్షము ముందుకు బోవలయును లేకను నిలువబడి యుండవలయును. నిలువబడియుండుట దుర్లభమై వెనుకకు బోవలసి వచ్చినపుడు విజయదశ పోయి పరాజయదశ సుప్రాప్తించు చున్నదని నమ్మకతీతము. ఆంగ్లేయులు జర్మనులను లాభానికాలువ తీరమునందుగల గింబివరకును వెడలగొట్టగలిగిరి. జర్మనులకు తిరిగిపోయిన కందకములను స్వాధీనము చేసికొనుట సాధ్యపడలేదు. ఫ్రెంచి సైన్యములు ఆహ్వానితు, హంపేను, సోమి, వాస్టె సుప్రాంతములందు జర్మను సైన్య నివహారులను మెల్లమెల్లగ వెనుకకు డ్రమముచున్నారు. మిత్రముడలి సైన్యములును జర్మనులకిది జాగ్రత్తగా

హితులను విషవాయువులను నుపయోగించుచు వారి మూలం సాధనములను మరల నారల వినా శనమునకు వాడుచున్నాడు. పడమటి రంగము నందు మిత్రముడలి యాగ్నేయగోళముల సముదాయమునకును బలమునకును జర్మనుల యాగ్నేయగోళముల సముదాయము బలము తగ్గినదని నమ్మవలసి యున్నది. కెయిజరు తీర్పువద్ద 50,000 సైనికులను సోమనాసరంబున సంబోధించుచు పడమటి రంగమునందు లోకదృష్టి నిమిలనమైయున్న దనియును నచట నెటు కవసరమనియును చెప్పిన మాటచుట్టి యారంగమునందలి స్థితి జర్మనులకు బ్రతికూలముగ నున్నదని స్పష్టమగు చున్నది. హేమంత కాలమునందు సయితము పడమటిరంగమునందు సంగ్రామ ప్రస్థానము నడుచుట కవకాశము కొంతవర కుండవచ్చును. కాన దేశంబునూ సమునం దీరంగమునందు జర్మనుల ప్రతాపాగ్ని హెచ్చి మాపుచు కలుగవచ్చును. పడమటిరంగమునందు జర్మనులు మొదటియేడు ప్యాదిసురు బట్టుకొనవలయునని యూహించినట్లులు తూర్పురంగమునందు రెండవ సవత్సరమునందు పెట్రోగ్రాదు, మాస్కోవు, కీవుకట్టాంబుల నన్నిటిని గాని వానిలో నొక దానిని గాని స్వాధీనము చేసికొన నధికమైన ప్రయత్నములను జేసిరి. కాని విఫలమనోరథులైరి. ఉత్తరమునందు రీగా ప్రాంతమునందు జర్మను లోకుటవలనను వారికి రీగాను జేరుటకు సాధ్యముగాలేదు. మధ్యరంగమునందు డ్విస్సా ప్రాంతమునందును జర్మనులకు డ్విస్సానది దాటుటకు శక్తిజాలక వెనుకబడిరి. దక్షిణమునందు బుకోవిచా ప్రాంతమునందును రుష్యనులకు విజయము గలుగుచున్నది. రుష్యులు స్త్రీపానక్రిప్రాంతమునందు 8500 జర్మను సైనికులను బట్టుకొనినట్లు తెలియుచున్నది. తూర్పు రంగమునందలి మూడురంగములందును ఏమియు హాసమును డియును వెనుకకు బడుచున్న రుష్యులు నిలువబడి పడమటి రంగమునందువలె మెల్లగా జర్మనులకు వెనుకకు స్వెటు కారంభించినని నమ్మవలసి యున్నది. శీతకాలమునందు సైన్యములు విశ్రమించుటకై జర్మనులు కందకములను తూర్పు రంగమునందు నిర్మించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. జర్మను లూహించినట్లులు పెట్రోగ్రాదుకు జేరుటకుగాని మధ్య యుద్ధ రీగా డ్విస్సాలను జేరుటకుగాని జర్మనులకు సాధ్యముగాలేదు. జర్మనులు రుష్యాదేశములో గొంతభాగము నాక్రమించుకొనుట సత్వమైనను తలచినపని నెగ్గినపుడు జర్మనుల ప్రస్థానము జరుగదలవలదని నమ్ముటకు ఏలుగలుగదు. జర్మనులు శీతకాలమునందు రుష్యాభూమియందు గడగడ పడకవససి వచ్చినను పరిపాటియైన రుష్యనులు కొంతవరకు యుద్ధమును సమపగలరు.

దక్షిణరంగము తూర్పు పడమటిరంగముల వలె సంక్యప్తికరముగ లేదని ఆంగ్లేయులుగా చేసిన సంభాషణమువలన విశదమగుచున్నది. కారణము దక్షిణరంగమునందు బ్రిటీషు ఫ్రెంచి రుష్యులు సైన్యములకు నిలువనిడలేరు. సైన్యములు సామగ్రి దూరదేశములనుండి రావలయును. ఇంకనువలన నచట ప్రస్థానక్రమము దుస్సాధ్యమైన వింతగాను. దక్షిణరంగమునందు నాలుగురంగములు గలవు. ఇటలి ప్రధమరంగము. ఆరంగము

నం దిటాలియనులు బోర్నోరాళిఖరము నాక్రమించి ఆస్ట్రీయను సైన్యమున కొట్టిడిసి గలిగించుచున్నారని తెలియుచున్నది. రెండవరంగమునందు జర్మను ఆస్ట్రీయా బల్గేరియా తుర్కీ సైన్యముల నెరుగొనవలసిన మహద్భాగమును స్వల్పరాజ్యమైన సర్వీయా నహించవలసిన సాధర్యమేర్పడినది. సహాయమును జేయుటకగీకరించిన గ్రీసుదేశము మూడవరంగము దాల్చినది. గ్రీసునుండి వెంజయోలను మాటలను విశ్వసించి మిత్రముడలి 150,000 సైనికుల సంపుటకు సన్నాహమును జేసినది. సర్వీయనులు మిత్రముడలి స్వల్ప సైన్యములుచేరి శత్రుదేశములనడుమకు లక్షలకొలది సైన్యములతో బోరాడవలసిన స్థితియేర్పడినది. ఆఫ్ఘనిస్థానియును మిత్రముడలి సైన్యములు తగువియతధర్మమును నెరవేర్చు బ్రతుక్కించుచు స్వీయా కభయహా ప్రమిచ్చి తోడ్పడుచున్నవి. ఈరంగము నందు జర్మని ప్రస్థానమున కవసరమైనది ఏమియుండి ఏడియునోపిలు మీరుగ కాన్స్టాంటినోపిలునకు బోవు రైలు మార్గము. ఆమార్గము నశమైపుడు తురుష్క సైన్యమునకు సహాయముచేయుట జర్మనులకు నులభసాధ్యమగును. దక్షిణరంగములలో మూడవరంగము డార్డనెల్స్రంగము. ఈరంగము నందలి ప్రస్థానము మిత్రముడలి కనుకూలముగ నుండలేదని ఆంగ్లేయులుగా చెప్పినారు. అయినను నీరంగప్రస్థానమువలన మిత్రముడలికి గొంతప్రయోజనము గలిగినది. తురుష్క సైన్యములు గుక్కత్తిప్రకొనుటకు విలులేకను నాసియా తుర్కీయందు కరాజుయును నొందవలసినవైనవి. సర్జాన్ నిక్సనుకు మెసపోటుమూ నశమగుటకు తోడ్పడినది. కాక్సునుచు రుష్యనులకు జయము గలిగినది. ఈజప్టునందును నూనుజప్రాంతములందును నాంగ్ల సైన్యములు నిర్భయముగ బ్రహ్మ ప్రక్రియను నడుపగలిగినది. దూరదృష్టితో నీవిశేషలాభంబులనన్నిటిని విమర్శించినపుడు డార్డనెల్స్ సాధ్యమైన సల్లరముద్రమునకు బ్రవేశముగలుగక పోయినను రుష్యాకును బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునకును నుకృతిగలిగినదని విశదమగుచున్నది. దక్షిణరంగమునందలి నాలవరంగము ఆసియా తుర్కీ. సర్జాన్ నిక్సను బాగ్దాదును సమీపించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. బ్రిటీషు యుద్ధనావలు ఆసియా తుర్కీలోని పట్టణములమీద నాగ్నేయ గోళములను బ్రయోగించుచున్నది. యుద్ధతంత్ర విశారదుడైన కీచెరు ప్రభువు ఆసియా తుర్కీయందును నీజిప్టునందును యుద్ధప్రస్థానక్రమమునిర్ణయించుటకై వెల్లెనటులు తెలియుచున్నది. జర్మను సైన్యములు కాన్స్టాంటినోపిలును చేరిన పిమ్మట నాసియాఖండము నందలి తుర్కీయందు సంగులసంగ్రామము సంభవము. ఆసంగ్రామమునందు మిత్రముడలి గట్టి ఏర్పాటులనుచేసి విజయమునొంద గలదు. దక్షిణ రంగములలో సర్వీయ డార్డనెల్స్ రంగములందు జర్మను బలములు ప్రప్రథమమున తూర్పుపడమటి రంగములందువలె విజృంభించినను శీఘ్రముననే నిరోధము గలుగవలసియున్నది. జర్మను యుద్ధతంత్రజ్ఞులు ప్రాయు నటులు మొదట పడమటిరంగము నందును పిమ్మట తూర్పు రంగమునందును ననంతరము దక్షిణరంగమునందును యుద్ధముచేయుట నిర్ణీతమైన ప్రస్థాన

క్రమము గాజాలదు. ఇయ్యది నిశ్చితమైన ప్రశ్నన క్రమ మని యంగీకరించినను తూర్పుపడమరంగ ములందునలె దక్షిణరంగమునందును నిర్దేశమే డుట ధ్రువము. నాలుగుకులల జర్మనులై ని కులు ఆసియాకుర్మియందు జేరి సంక్షోభమును గలిగించగలుగును రనుట వ్యక్తము. లక్షలకొలది నైవికులను జేర్చుటకు వీలుగల తూర్పుపడమర రంగముల దు జర్మనులప్రతాపము తగ్గినది. రంగ ములు పెరిగింకొలది జర్మనులైవ్యములను బలము తగ్గుట సహజము. తూర్పు పడమర రంగములు జర్మనులదేశము నంటియున్నవి. దక్షిణరంగముల కును జర్మనిదేశమునకును విశేషమైన దూరము గలదు. దక్షిణరంగమునందు జర్మనులకు లాభము గలుగుటకు బహులు నష్టము కలుగుటయును సాధ్య ము. దక్షిణరంగములందు ఆస్థిమతి ముత్రియును యుద్ధాంగమౌత్రియును నాప్రముత్రియులను జేయు చున్నారని నేటితంత్రవాత్సలవలన చెలియుచున్నది. యుద్ధరంగము యూరప్రఖండమునందు మాత్రము 3:00 మైళ్లు వ్యాపించియున్నది. యుద్ధమునందు రహారము 1,000,000 నైకులు నిమగ్నులై యున్నాడు. ఇ తటి మహాసంగ్రామమును విమ ద్విచునపుడు ఆస్థిమతి ముత్రి సుఖోధివినులు విశాలదృష్టి, శాంతము, సాహసము గావలసి యున్నది

బెజవాడ పురపాలన సభము.

ఇప్పటికి రెండు సంవత్సరములకు బూర్వము దివహి హనుమంతరావు గారు బెజవాడ పురపాలన సంఘమున కధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి. వారిధికారమును బూనెడి సమయమున పాలనసంఘమునందు దుర్మర్యాదలు మొదలుగ నుండెను. సభ్యులయందు దైవమృత్యులేకను వ్యవహారము లన్నియును వివాదాస్పదములై యుండెను. సభాధ్యక్షుడును సభ్యులకును సంయోజము లేకుండెను. మానుమంతరావుగారి కాలమునందు దీర్ఘకాలంబు తగ్గినది. విరుట తుదకునాచకము. మానుమంతరావు గారు కార్యభారమును వహించినపుడు నీటికొలక యంత్రముల (బొటముల) వివాదము మొదలుగ నుండెను. ఆ తరువాత యంత్రములకు తీరకుండుట విచారకము. బెజవాడ యందలి నీటి అందుబాటు తగ్గునగుటచే జరుగు మొరలను బెట్టుకొను విషయము సామాన్యమైనది. ఆలోచనమును నివారించుటకై తగిన సయత్నములను జేయుట యవసరము. మానుమంతరావు గారు పరియంతుడైనపుడు రోడ్డులు చెడ్డస్థితియందున్నవి. పాలకుల విమర్శనమునందు సయితము నూదొంపబడినది. బెజవాడలోని రోడ్లు మానుమంతరావుగారి కాలమునందు చాలవరకు మండ్లికిలికి వచ్చినవి. పురవాసులు చెప్పచున్నారు. బెజవాడయందున్న తీరపాతలయొక్క సంస్థాపన తీరమును వివాదములకు గాల్గొన్నది. ఆవివాదమును వివ్వాలయాభివృద్ధి కనుకూలముగ రీతిని నిర్ణయింపబడినది. ప్రతికూల మగురీతిని నిర్ణయింపబడినది. విమర్శించుటకు ప్రస్తుతము ప్రయత్నము. మానుమంతరావు గారు పట్టణాభివృద్ధిని జేయుటకు దగిన మార్గములను యోచించివారని తెలియుచున్నది. సభయందలి కలహములను జరిపి రోడ్డులు భూసేవీ పట్టణసౌకర్యమును వృద్ధిచేయుటకై పాటుపడిన మానుమంతరావుగారి యధికారకాలము ఈనెల నాల్గవ తేదీతో ముగిసినందున బెజవాడ పురవాస్తవ్యులు తిరిగి మానుమంతరావుగారిని నియమింపుడని పాలకుల కర్తవ్య పంపినట్లు తెలియుచున్నది. పాలకులు పౌరుల విన్నపమును గమనించి మానుమంతరావుగారు గడించిన యనుభవము పట్టణాభివృద్ధి తుపయోగపడునట్లు తెలిగి వారిని నియమించి ప్రజల కృతజ్ఞతకు బడయుడు రని నమ్ముచున్నాము.

దుఃఖోపశమనము:— న్యాయమూర్తి స్కాటుస్మిత్తు గారి కుమారుడు రణరంగమున మృత్యుకొందెను. కాన న్యాయమూర్తి స్మిత్తుగారిని దొరపానిగాని సమాశ్వసించును శ్రీ బార్ధిచక్రవర్తిగారును చక్రవర్తిగారును తంత్రవార్త నంపిరి.

బరోపా మహా సంగ్రామము

లాక్ష మేయరు గారి ప్రదర్శనము.

గ్రీనురాజుగారికి కెండుగురారిని వాయువార్తలు నడచుచుండుట.

బల్గేరియావారును జర్మనీవారును నిషు నాక్రమించుట.

బల్గేరియావారి వివాదము - విచ్చ మొగ్గుట.

ఆంగ్ల దేశమువారికి రణమండలిధ్వజము.

ఇంగ్లాండు

బ్రిటిషువారి వర్తకము

లండను నవంబరు 10:— ఆస్ట్రేలియాలో జరిగిన వర్తకపు లెక్కలనుబట్టి గతనెలకంటె బ్రిటిషు గారు బాకీ యున్న సొమ్ము 102,55,000 లక్షల టెబుల్యును. ఇండియానుండి గోధుమల వచ్చుటతగ్గుబరలన ధాన్యములదిగుమతి గె లక్షల వంతు తగగను. మాంసముదిగుమతి 20 లక్షలు దిగిపోయెను. గత 100 మాసములందు 2000 లక్షల పౌండుల యెత్తుల తేయాకు ఆఫ్రికాకు వచ్చెను కాని వియరకుడు 1000 లక్షలు దిగిపోయెను. ఇంజలలో 200 లక్షలపౌండులవైగా ఇండియా నుండి వచ్చెను. దూదినరకులు 300 లక్షలు పోవచ్చెను. రబ్బరు గెలక్షలు పోవచ్చెను. ఎలమతులలో ముఖ్యముగా ఇనుము, ఉక్కు, ఉన్ని సుకులు, మాంసకములు పోవచ్చెను.

ఫ్రాంచి బ్రిటిషు ముత్రియల యన్వేష్యము.

లండను నవంబరు 8:— ఫ్రాంసు రెండు దేశముల నై విరుటకు సోదరభావము దట్టము గాగ కార్యాచరణమున నేక త్వమునుబరలన తప్పక విజయ మొందాలనుచు దృఢముగ నున్నది యనియు బ్రచుండుగాను. ఆస్ట్రేలియా గారు నొకరి కొకరు స్నేహితులుగా గొల్పియుతంత్రవార్తల నంపుకొనిరి.

చీనావారిని నావికులుగ జేర్చుకొన తుండుట.

లండను నవంబరు 8:— పాన్ గ్రేవి దీవికొని పోవుయోడలందు చీనావారిని కళానుభవమునందుగా యనువిషయము నావికాసంఘమువారుగూడీ యాలోచించి ఆట్టియోడలలో సాధ్యమైనంతవరకు బ్రిటిషువారిని లేక బ్రిటిషుపాలకులగు వారి మాత్రమే కళానుభవ నేర్పనకును దీక్షనకును ఒడవర్తన లను జేరిరి.

మేయరుగారి ప్రదర్శనము.

లండను నవంబరు 9:— నేటి దినమున లార్డు మేయరు గారు జరుపజచ్చు పరిదర్శనము బాత్మయులకు రణభేరి నివాదమే. ఉత్సవము వచ్చుటకు ముందు గ న నేక పలములందు నైపుత చేర్చుటకై సభలు జరుపబడును. మాతన నై నికులు గార్లు పలములు వెనక నడచిరత్తురు. ముఖ్యముగా నైనిక సంబంధములే ప్రదర్శింపబడును. రణరంగము నుండి వచ్చినవారును, పట్టుకొని బడిన నాల్గు జర్మనీయుల ఫిరంగులును సమగ్రాంతర దేశములనుండి వచ్చిన నైవ్యములు పరిదర్శింపబడును; దక్షిణాఫ్రికా కాల్యుగములో నాలుగుపలాలములవారికి పరినిధులు యును. వీరితో బాండునువాద్యములును పెద్ద ఫిరంగులు యును. శ్రీ రాజుగారి హెచ్చికను నున్నది నైవ్యముగా జేరవలసిందని పెద్ద వారలను యువకులు కాడెట్లలో జేర వలసిందని యు లార్డుమేయరు గారు హెచ్చరించిరి.

సంధి విషయము.

లండను నవంబరు 10:— చార్ల మెంటు ప్రభువులసభలో లార్డువు, కర్లనీ ప్రభువులు క్వలో సంధిచేసికొనుట యంచి దని నూచించిరి. దీనివరకు బలపాచలేను. దీనిసామోదించిన వారు లేరు దీనికి ప్రత్యుత్తరమునుగూడ నెవ్వరు నియ్యలేను.

విదేశగమనము.

లండను, నవంబరు 9:— నేటిలో చేరిదగినవా రెవ్వరును విదేశములలో నివసించుటకు పోయిందేముటను స్త్రీయరుకంపె నీలవారును దేశీయకార్యాలయమువారును గూడ ప్రయత్నించుచున్నారని టైముస్ పత్రిక వ్రాసినది.

బల్గేరియా ఫ్రెంచీలు.

లండను నవంబరు 9:— యుద్ధములో ఫ్రెంచీలుగా పట్టు కొనబడిన బల్గేరియా వారు 19 మంది ప్లిమతుకు వచ్చిరి.

ఫ్రాన్సు

కిచెరు ప్రభువు

లండను నవంబరు 10:— కిచెరుప్రభువు గారు మాన్య నీనునుండి సఖాని కావబోవుటకు బయలుదేరినని పాన్సునుండి తెలివచ్చెను.

రష్యా

డ్విక్ న్యూను రీగాను జర్మనీయులు వట్టలేకపోవుట లండను నవంబరు 8:— ఈనెల 7 తేదీన స్త్రీపామిద జయము గలిగింబుల బ్రకటించి యుంటిమి. ఆనాటి యుద్ధమున రుష్యానా రణలంబించిన మాతనపద్ధతుల ననుసరించి యుర దెగలవారును పూర్వరంగమున నుపయోగించుచున్న రణ విధానములు తెలియజరుగు. ఏనోయొకసలమున జాచియవోస్కి నైకుల జేగముగూర్చి శత్రువులవైభవమును టయే నీని ధానము. ఈసమయమున జర్మనీయులదిగుమతి నైవ్యములు చురు యగరాతేను. జర్మనీయులు శీతకాలమును కిగాడ్విక్ న్యూనులందు గడపెదరనునాశ ఆనాటికానాకు తగ్గుచున్నది. శీతకాలము మాతనటికంటె త్వరలోవచ్చునని చెప్పిజోస్యములు నిజ మగుచున్నవి. నేటిదినమున పెట్రోగ్రాదుకును 14 తరముల మందురునెను. ఆ పెట్రోగ్రాదుకుండి తంత్రవచ్చెను. గలీషియాలో తను కోటను సంధించుటచే తూర్పురంగమునందలి తర ప్రదేశములలోను బలముల గొన్నిటినివచ్చికి జర్మనీయులు దీనికొనిరావలసినవారైరి. ఆస్ట్రీయావారు కోవల్, రెంబర్గులనుండి తమసానుగ్ని దీనికొనిపోవుచున్నారని కైషీలు చెప్పచున్నారని కేఫ్ నుండి తెలివచ్చెను

శత్రుశిబిరముల జొచ్చుట.

లండను, నవంబరు 8:— పెట్రోగ్రాదు— జనరలు లెక్ సింగ్ గారితో పోరుచున్న రుష్యావారి యాక్విరులును ఫిరంగి పటాలమువారును క్లాసునియముగ కార్యమును నడుపుచున్నారు. వారు కోవల్ వరకు తూర్పున ముందుకు పోయి 20 జేలమంది ఖయిదీలనుబట్టి రుష్యావారి కాల్యలగము ఫింగులు సానుమాజేను ఓలిం కాజిల్లాలో శత్రువులవై బడియోచ్చెను.

రుష్యావారు జయముగాంచుట.

లండను నవంబరు 10:— పెట్రోగ్రాదు— గామిటా ప్రాంతములందు రుష్యావారు ముందుకుపోయిరి. విల్నాకు తూర్పున సరన్నుచ్చాంతములందు జర్మనీయుల కండకముల ననేకములను బట్టిరి. కోలిక్ సమాపమున శత్రుసమున్యమును జొచ్చితిమి. మహారాక కేయునుండి ఖయిదీలనుబట్టి 150 ప్రకటింపబడెను.

రుష్యా ముత్రిగారి లేఖ.

లాహోరు నవంబరు 9:— లండను నవంబరు 8:— ముకతీయంతులను ఉన్వోగమునుండి తప్పించుటయు, క్రొత్త ముత్రికర్యయోజనమును గ్రీసు రాజ్యమువారు మిత్రమండలి వారియెడ కలిగియుండిన దయాధాన్యమునకు వ్యతిరేకముగ నన్ననయో ఆకారణమున మిత్రమండలివారికి గ్రీసు దేశ రాజ్యవిధానమునందు సంశోచము కలగక తీరదనియు రుష్యా ముత్రిగారు యమె, జెమిన్ గారికి తెలియజరచిరి డెయిలీ న్యూస్ పత్రిక ఏథెన్సు విలేఖరి వ్రాసెను.

THE GREAT WAR.

Lord Mayor's Show : Trumpet Call to British Nation.

BULGARIANS DEVASTATED: RANKS FALLING BACK.

Nish Occupied by Bulgars and Germans.

GREEK KING AND KAISER IN WIRELESS COMMUNICATION.

[Reuter's Agency.]

SERBIA.

Germany, Austria and Bulgaria. RECENT OPERATIONS INEFFECTIVE. Hopeful Feeling in Serbia.

LONDON, November 9.
The "Temps" correspondent in Serbia has had an interview with the Premier, M. Pashich, who said:—"The contact between the Austrians and Germans and the Bulgarians has hitherto not really been effective, for the Germans cannot yet transport guns and munitions to the Turks and Bulgarians. For that reason, the Germans are desperately endeavouring to gain possession of the Belgrade Nish-Sofia Railway. The conviction prevails at Army Headquarters and with the Government and people that soon the Allied troops will arrive in sufficient numbers to begin operations. Success will be swift and sure. Moreover, we are certain that this success will mark the beginning of the end of the war."

FRENCH TROOPS IN SERBIA.

The Recent Battle. Bulgarians Badly Beaten.

LONDON, November 9.
An Italian correspondent, in an account of the first important action between the French and Bulgarians in southeastern Serbia, at the end of October, says:—"The action was fought on steep and stony hillsides, much divided by ravines, on the east bank of the Vardar. After a heavy Artillery preparation, four Belgian Regiments attacked on the dense, German system. They were proceeded by bomb throwers and Macedonian Irregulars. The French artillery and infantry did not fire a shot till the Bulgarians were within a few hundred yards, and then the entire French front burst simultaneously into a hurricane of fusillade. This was followed by the 75's and machine guns. The Bulgarians wavered, but a forlorn hope of 500 men dashed forward, and broke the French centre, after a bayonet struggle. General Bailloud ordered the African Chasseurs to advance, and the Bulgarian forlorn hope was wiped out."

The Enemy in Flight.

Then the whole French line was ordered forward. The Zouaves and the Foreign Legion drove the Bulgarians out of their trenches, and the enemy abandoned their wounded, quantities of arms and ammunition, and two Krupp field guns, which they hurled into a deep gully. By midnight the French guns were covering the town of Strumitza."

Bulgarians Occupy Nish. Bulgars and Teutons Join Hands.

LAHORE, November 9.
The "Civil and Military Gazette" cables:—
LONDON, November 8th.—The claim that the Bulgarians have occupied Nish is generally accepted here. The Serbians apparently withdrew in good order after a three days battle. The Bulgar, and Teuton main bodies have now joined up, but railway communication between Belgrade and Nish is probably interrupted.

Important Allied Advance. Bulgarian Attacks Repulsed.

LONDON, November 9.
SALONIKA.—With reference to the operations on the line from Gradska to a point north of Lake Doiran where the British are fighting, the French General Staff states that the action is continuing north-east of Strumitza. The French are advancing northward and the British are co-operating on their right. The French have repulsed a violent Bulgarian attack on the left bank of the Vardar near Krisolak and have now extended along the Vardar as far as Gradska and westwards to the Crnaya affluent of the Vardar. The Crnaya was a serious obstacle, but the French have crossed to the left bank and occupied two villages. An artillery duel in the Valandovo region in which the Serbians are participating continued throughout November 8th, the French guns devastating the Bulgarian ranks and compelling them to fall back. It is reported that the Serbians have secured the advantage over the Bulgarians in the region of Vranja.
The disembarkation of allied troops is proceeding.

GREECE.

Germany and Greece.

Kaiser and King in Constant Communication.

LAHORE, November 9.
The Civil and Military Gazette cables:—
LONDON, November 7th.—The Athens messages state that the German Minister practically resides at the Palace and King Constantine is in direct wireless communication with the Kaiser. M. Venezelos is receiving threatening letters and friends are guarding

him. Sensational developments may be expected at any moment. The "Berliner Tageblatt" fears the return of M. Venezelos to power, and hopes that King Constantine will not allow Greece to throw herself away on a policy of adventure. The paper reminds King Constantine that whatever the strength of M. Venezelos, the army will always obey the King.

Russian Intimation to Ex-premier.

The Daily News Athens correspondent states that the Russian Minister has informed M. Zaimis that another dissolution and election would not accord with the benevolent attitude towards the Entente, which would thereby be compelled to doubt the unprejudiced character of Greek policy.

100,000 Greek Soldiers at Salonika.

A telegram received in Rome from Syracuse states that 100,000 Greeks are concentrated at Salonika.

The New Greek Premier.

LONDON, November 8.
M. Skoudoulis is a veteran statesman, who is respected for his straightforward character and intensity, and his non-partyism and exceptional shrewdness. He has great experience, especially in foreign affairs. His selection is the best possible from the point of view of the Allies, as he is favourable to the Entente, and especially to Britain, where he lived for many years. Indeed, it is considered that the selection was made in deference to the Allies.

GREAT BRITAIN.

The Lord Mayor's Show.

A Trumpet Call to the Nation.

LONDON, November 9.
The Lord Mayor's Show to-day will be a trumpet call to the nation. There will be recruiting meetings at many points prior to the arrival of the procession, and recruits will march in the rear of a Guards detachment. The Show will be of an exclusively military character. It will include men who have been at the front and four captured German guns and also detachments from overseas. Four regiments of South African Infantry will be represented, headed by a band and heavy artillery. The Lord Mayor has issued a message appealing to all eligible men to respond to the call of the King and also to youths to join the Cadet forces.

LATER.—The Lord Mayor's Show was almost entirely a naval and military function. The Procession included colonial detachments and a recruiting Column comprising men representing a number of different regiments and units. Rain fell but streets were filled with huge enthusiastic crowds.

No Peace Proposals Entertained.

LONDON, November 9.
In the House of Lords Lords Loreburn and Courtney found no support for their desire for early peace. None even troubled to reply to their suggestions.

Emigration of Eligible Men. Action to Prevent it.

LONDON, November 9.
The Transatlantic Lines are contemplating joint action to prevent the emigration of men eligible for service. The "Times" says the Home Office is considering steps in this direction.

Prisoners of War.

LONDON, November 9.
Eighteen Bulgarian prisoners of war have been landed at Plymouth.

Lord Kitchener.

LONDON, November 9.
A telegram from Paris says that Lord Kitchener has left Marseilles for Salonika.

British Trade in October.

A Welcome Feature.

LONDON, November 9.
The welcome feature of the trade returns for October is that the balance of trade against the United Kingdom is reduced by one and three quarters millions as compared with the preceding month. The grain imports fell by half a million in value largely owing to the shortage of the supply of wheat from India. Meat fell by two millions.

A feature of the imports for the last ten months is the increase of nearly twenty-five million pounds in quantity and one and half million pounds in the value of tea, of which upwards of twenty million pounds in quantity was from India. Cotton imports increased by nearly three million sterling, and rubber by half a million.

The chief increase in exports were in iron, steel, wool, and cotton goods.

TELEGRAMS.

Exclusion of Chinese. As Sailors and Firemen.

LONDON, November 8.
As a result of the Admiralty Conference on the exclusion of Chinese sailors and firemen from transports, a message has been sent to shipowners recommending that transport crews be British or British coloured subjects, so far as possible.

Cordial Telegrams.

Between French and British Premier.

LONDON, November 8.
PARIS.—Most cordial telegrams have been exchanged between M. Briand and Mr. Asquith, emphasising that the Anglo-French unity of action, strengthened by the growing fraternity of arms, is a guarantee of final victory.

Returned to Front.

LONDON, November 9.
The Prince of Wales has returned to the front.

FRANCE.

A French Liner on Fire. Incendiarism Suspected.

LONDON, November 9.
NEW YORK.—The French liner "Leuchanbeau," which sailed for Bordeaux on Saturday with 421 passengers and a full cargo, is returning to Halifax on fire. Incendiarism is suspected.

French Communiqué.

LONDON, November 9.
PARIS.—The Communiqué says that there was reciprocal fusillade at Loos while further south patrol fighting took place to our advantage. There were violent German bombardments in Champagne and also at Beuvraignes.

RUSSIA.

NEW WARFARE ON EASTERN FRONT.

Result of Russian Successes in Galicia.

LONDON, November 9.
A telegram from Petrograd says that the tactics employed by the Russians on the occasion of the latest victory, that on the Strypa mentioned in a communiqué on the 7th are typical of those now adopted by both sides on the eastern front, namely short sharp dashes with rapidly concentrated forces at carefully selected points. On this occasion the German reserves did not move rapidly enough. Every day makes it more improbable that the Germans will be able to winter comfortably in Riga and Dvinsk. The peasant predictions of early winter have been fulfilled and to-day there are fourteen degrees of frost in Petrograd.

A telegram from Kiev says that owing to their reverses in Galicia the Germans have been forced to send reinforcements there at the expense of other sections of the eastern front. Prisoners state that the Austrians have begun to remove stores from Kovel and Lemberg.

Magnificent Work of Russian Cavalry.

Enemy's Lines Penetrated.

LONDON, November 9.
PETROGRAD.—The Russian Cavalry with light artillery is doing magnificent work against General Linsingen. It has penetrated eastward of Kovel and has already taken over two thousand prisoners. Russian infantry in the Olika district has made a series of successful attacks also supported by light guns.

Russian Progress.

Further Successes.

LONDON, November 9.
PETROGRAD.—A communiqué records Russian progress in the Riga and Mitau regions and the capture of several German lines in the Lake region east of Vilna, while the enemy front has been pierced in the vicinity of Kolki. About a thousand prisoners were taken in these successes.

BULGARIA.

Munitions for Bulgaria.

LONDON, November 9.
ATHENS.—Prominence is given to a report that three Austrian monitors have towed eleven lighters laden with munitions to the Bulgarian port of Widin on the Danube.

Conflict on the Danube Imminent.

LAHORE, November 9.
The "Civil and Military Gazette's" cable:—
LONDON, November 8th.—The Central News correspondent at Rome says that a conflict between the Austrian and Russian Warships on the Danube appears imminent.

AFRICA.

An Honorary Fellow.

LONDON, November 9.
The Transvaal Judge Sir W. H. Solomon has been elected Honorary Fellow of Peterhouse.

GERMANY.

Kaiser and Ex-Khedive.

A Rumoured Rupture.

LAHORE, November 9.
The "Civil and Military Gazette's" cable:—
LONDON, November 8th.—According to the Cairo El Mokattam the Kaiser commissioned the Ex-Khedive

TELEGRAMS.

when visiting Italy to intrigues for the preservation of Italian neutrality. He was furious at the Ex-Khedive's failure and refused to receive him when he was recently in Berlin. The Ex-Khedive sent in his resignation to the Sultan.

'Vorwaerts' Suppressed.

LONDON, November 9.
AMSTERDAM.—The "Vorwaerts" has again been suppressed owing to the publication of a manifesto demanding strongest measures against "Food usurers."

A Swedish Steamer Captured.

LONDON, November 9.
COPENHAGEN.—It is reported that the Swedish steamer "Lapella" has been captured by German torpedo-boats in Swedish waters and taken to Sietlin. Owners and Insurance Companies have protested through the Foreign Minister.

UNITED STATES.

Cotton Ginned in U. S. A.

LONDON, November 9.
The United States Ginner's Report shows that the cotton ginned to November 1st totalled 7,384,000 bales as compared with 9,829,000 last year.

Fay and His Comrades Indicted.

LONDON, November 9.
The Federal Grand Jury has presented indictments against Fay and five other Germans for conspiracy to despoil owners and insurers of ships.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, November 9.
The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State:—
LONDON, November 8th.—The Ser.ian Legation, Athens, states that the Bulgarian army descending by Veles (Kurupulu) and Prilep towards Macedonia has been completely defeated by the Serbians at Isvar, ten miles west of river Vardar and midway between Veles and Prilep. Detachments of the French Infantry and British cavalry which arrived from Krivolak hastened the victory. The right bank of Vardar is now cleared of Bulgarians. The Bulgarians report on the right bank of Nish they are retreating in good order south-west.

The Germans report that connection has been established further north between the German and Bulgarian main forces and the capture of Krilevo.

The French report continued progress in Rabrovo district, Varada Valley and that the Bulgarians entrenched at Krivolak on the Salonika-Nish railway, 22 miles south east of Veles.

The Russians report a successful attack on a village southwest of Riga. The Russian men, of war also fired on the German positions and attacks southwest of Dvinsk were repulsed with very heavy loss. The Russians captured the second line of German trenches south of Dvinsk. The enemy attack west of Rafalovka on Styra was repulsed. Fierce fighting continues in Strypa, and Galicia.

The French report that fighting continues unabated north of Mossage, Champagne and bombardment and grenade attack in the French positions in Tavrre. The enemy pushed some elements into the French first line trenches in Hill 199. Everywhere else they were completely repulsed.

The Italians report bad weather and heavy snow in the higher and persistent rains in the lower regions. They continue operations on the whole front and have gained new successes especially in the Isonza region.

The Viceroy Will Not Accept Addresses.

BANKIPORE, November 9.
On the occasion of Lord Hardinge's visit to Bankipur to open the High Court in February next no address from any public body will be accepted.
The "Express" of Bankipore mildly protests against this decision.

Contributions to War Funds.

DELHI, November 9.
Amongst the more recent of the contributions towards the war from Indian Chiefs are:—Rs. 100,000 from the Maharaja of Indore; 2 motor cars from the Chief of Vankar, Kathiawar, an additional armoured aeroplane from the Maharaja Scindia of Gwalior; the use of all his workshops for making of munitions from the Maharaja of Travancore; a quantity of clothing for Sikhs at the front from the Maharaja of Patiala and Rs. 4,000 from the Maharaja of Sind.

To Start a Glass Factory.

DELHI, November 9.
It is understood that Kota Durbar intends starting a glass factory.

CALCUTTA.

Opium Sales

CALCUTTA, November 9.
The 11th Opium sale of the year was held to-day at the Government Opium Sale Godown, No. 2 Charnock Place. There were 890 chests of Benares Opium. The

TELEGRAMS.

highest price realised was Rs. 1,785 and the lowest Rs. 1,780. The average price per chest was Rs. 1,782-6-6 and the sale proceeds amounted to Rs. 14,97,225 against Rs. 1,471,875 last month. No sale took place to-day of Bihar opium.

A European's Appeal Dismissed.

CALCUTTA, November 9.
At the High Court to-day before Justices Greaves and Walmsley an application for admission of appeal was made on behalf of C. Abbs who was convicted by the Presidency Magistrate of Calcutta of receiving stolen property belonging to the Elgin Mills and sentenced to pay a fine of Rs. 500. The accused is the son of Mr. James Cooper Abbs, English Solicitor who used to practise in Macras. Their Lordships rejected the application.

Giving Pistols to Bengali Youths.

A European's Trial.

CALCUTTA, November 9.
At the central police court to-day before the Chief Presidency Magistrate further hearing was resumed in the case in which Alfred Gauge a European was charged with aiding and abetting between 11th August and 17th October last three persons named Bijoy Chandra Mitter, Satchitananda and Radhika Ganguli to get a Mauser pistol in contravention of the Arms Act. The accused was further charged with the delivery of the revolver without ascertaining previously whether they were entitled to possess the same. Mr. Hume, Public Prosecutor, in opening the case said that the second accused purchased the Mauser pistol No. 8272 from Messrs. A. C. Coondoo and Company of Chandney bazar for Rs. 85 on the 11th of August last. On the 29th of September 1915 a dacoity was committed at Shibpore in the Nadia district. On the 17th October six weapons were found in the jungle. Among them were three Mauser pistols. Two of these were found to be of the fifty which were stolen from Messrs. Rodda and Company in August last and the third was that purchased by the accused from Messrs. Coondoo and Co on the 11th of August 1915. Mr. Hume said further that on the 13th of last month on certain information received from D. C. Russell who is now being prosecuted on a similar charge before Mr. Keays at Kyd Street the accused was questioned by Mr. Bird, the Deputy Commissioner of Police, at Park Street, to whom he stated that he made over the pistol to a Mr. Evans whom he casually met. After explaining the charges under which the accused was charged Mr. Hume continued that three young Bengalees were arrested at Barasat in connection with the Shibpore dacoity and a bundle containing three Mauser pistols, three revolvers and a picture of a sail of a boat were found. This sail belonged to a boat which the three Bengalees forcibly took possession of from a boatman in order to cross the river. Inspector Jennings of the Arms Act Department was then examined. He said that the accused was given time by both Mr. Bird and the Commissioner of Police to procure Evans and the pistols but he has not done so up to date. The accused was unable to give any description of Evans. In conclusion witness said that on the 24th October he received information from the Intelligence Branch of the find of Mauser pistol; on 2nd instant he got possession of it through the District Magistrate of Krishnagar, and also revolver No. 6646 which was loaded and in connection with which Russell is being charged. Mr. Leslie Newman Bird, Deputy Commissioner, said that the accused gave no description of Evans to whom he said that he had lent his pistol. Hemanta Kumar Dass deposed to the finding of a bundle containing the pistol. On the bundle being opened witness said that six revolvers were found. Three or four police officers were examined who spoke to the finding of the pistol and its verification. The hearing was then adjourned till the 24th instant.

Interned Man Escapes from Nagar.

CALCUTTA, November 9.
The Criminal Investigation Department is on the look out for an Austrian named Fraz Karl, who has escaped from his place of internment at Ahmednagar.

Lord Carmichael's Movements.

CALCUTTA, November 9.
Lord Carmichael left Darjeeling on Saturday for tour in Kalimpong Sub-division and Dooars.
On Monday His Excellency laid the foundation stone of the new Hart College, attached to the Kalimpong Homes. That morning His Excellency left Kalimpong for Assam.

Rumours of Treasury Being Looted.

CALCUTTA, November 9.
There was a great commotion at Rajbari headquarters of Gachunda Sub-Division and its neighbourhood on the night of the 5th inst. when it was rumoured that on that night the local sub-treasury would be looted by the anarchists. Special precautions were taken. Fortunately nothing untoward happened.

UNITED PROVINCES.

The Most Romantic Figure in Oriental History.

ALLAHABAD, November 9.
Professor Rushbrook Williams, University Professor of Modern Indian History, Allahabad, delivered an interesting lecture this evening on the political situation in Hindustan at the opening of the 16th century. The conclusion drawn by him was that in the period referred to the Mahomedan powers were weak and distracted by their own divisions; that the Rajput Confederacy led by Mewar was almost ready to seize the Empire which lay within its grasp but that fate willed it otherwise, that Rana Sanga was cheated of his prize and the powers of Islam were re-established. That the Rajputs were doomed to endure rather than enjoy was the result achieved by a single remarkable individual

TELEGRAMS.

named Zahiruddin Muhammad, surnamed the Lion. In the opinion of the learned lecturer, this man's life was the most romantic career of the whole of oriental history.

The successive lectures of Professor Williams will deal with the life of this man.

Agriculture or Industries.

Advice to Indians by Europeans.

ALLAHABAD, November 9.
Sir James Meston unveiled this evening a tablet in connection with the Agricultural Building of the local Ewing Christian College. In the course of his speech His Honour supported the view expressed by Professor Jevons in a recent lecture that India should concentrate its efforts on agriculture rather than industries. This view was criticized by the "Leader". Sir James Meston said that in supporting the view he might receive the same chastisement as Professor Jevons. In this country His Honour said that agriculture was indigenous and industries comparatively mostly exotic and until they got indigenous business put in a really true and sound basis he was afraid the exotic would not flourish to its full capacity.

Rs. 250 for Gokhale Memorial.

Sir James has been pleased to contribute Rs. 250 to the All-India Gokhale Memorial Fund.

PUNJAB.

Coolies Buried Alive.

LAHORE, November 9.
A correspondent writes:—On Monday, November 1st, shortly after noon a regrettable accident occurred at Sabra in Salt Range. Six or seven men were engaged in excavating a well when sides and loosed earth suddenly collapsed and buried them. One man who was practically buried was extricated alive with some difficulty but the remainder had expired before they could be uncovered. The residents of the neighbourhood were entirely at a loss to account for so unusual an occurrence. Nobody in the village appears to have felt any shock of earthquake although a slight tremor was noticed at Jabb at the foot of the range. It seems certain that the accident was due to a severe disturbance reported by Simla seismograph. On that date the centre of origin of that disturbance was believed to be about 5000 miles away.

Interned.

LAHORE, November 9.
One Khan Beg Sial, resident of Rajkot, Jhang District has been interned at Dipalpur in Montgomery District under the Defence Act. This is supposed to be for some alleged connection with the last dacoity cases in which, however, he was not prosecuted.

A Dacoity.

LAHORE, November 9.
A daring dacoity was committed at Dhapal, a small village in the suburbs of Amritsar on Friday at about 4 in the morning. The dacoits are said to have been armed with fire arms and other deadly weapons. It is stated that they even exploded a bomb. One person was very brutally handled. He has received serious injuries but it is expected that he will recover. The dacoits fired some shot which missed their mark. The Amritsar Police are investigating and some arrests have already been made.

BURMA

Chinese Bill Collector disappears with Rs. 7475.

RANGOON, November 8.
The Hongkong Shanghai Bank reported to the police the disappearance of one of their Chinese bill collectors who failed to pay in Rs. 7475. From police enquiries it appears that the man visited two Chinese firms and was paid Rs. 7475, the sum to be paid to the bank. The police found the bill collector lying unconscious in his house without the money with him and his brother told them that he was brought home in that state from Kokine where he was lying on the roadside. Mr. Guinness, the Agent of the Bank, had the Civil Surgeon sent for who removed the man to the Hospital, where on recovering his senses he was placed under police arrest. The suspected man was under the effects either of drugs or of liquor.

A Mad Police Sub-Inspector.

Kills a Man.

RANGOON, November 9.
The village of Daiku in Pegu district was the scene of tragedy. Recently Police Sub-Inspector Pan Myo went insane in his quarters and started slashing himself with a 'Dah'. On the villagers giving an alarm a party of policemen attempted to close with Pan Myo who threw his 'Dah' at them and then picking up an axe attacked every one near him. One villager had his head cleft and died soon afterwards. Shilee, a Burma Inspector of Police, was seriously injured. The mad man was eventually captured and disarmed by a military sepoy who crept upon him from behind.

BOMBAY.

DEATH OF SIR. P. M. MEHTA K. C. I. E.

References in Bombay High Court.

BOMBAY, November 9.
On the High Court re-opening this morning after the October vacation the Hon'ble Sir Basil Scott, Chief Justice, sitting in the First Appellate Court, with Sir John Heaton, made reference to the late Sir Pheroz-shah Mehta. Sir Basil, in the course of his remarks, said that it was a matter of pride among the members of the Bar that it had provided for India probably her most ardent and efficient champion. It was interesting to think how his legal training influenced his insistence in the constitutional rights of the insti-

TELEGRAMS.

tutions which he was concerned with, whether they were the Municipal Corporation or the University of Bombay. He fought strenuously in the Council for the Municipal liberty of Bombay, and from 1888 onwards he was a most powerful champion of the rights which he had helped to win. One of the reasons why he had such an ascendancy in the Corporation was that he was the best Municipal lawyer in the assembly. No one knew the governing art so well in spirit and in letter. In Sir Pherozeshah Mehta they had lost a valuable and distinguished member of the Bar.

Mr. Jardine, Advocate-General, speaking on behalf of the Bar, paid a tribute to the sterling qualities of the late Sir Pherozeshah.

Sir Dinshaw Davar, sitting on the Original Side of the High Court, on taking his seat, also spoke of Sir Pherozeshah Mehta's work.

Message of Condolence.

BOMBAY, November 9.

The following letter has been addressed to Lady Mehta by the Chairman of the Indian Merchants Chamber and Bureau.

"DEAR MADAM.

On behalf of the Indian Merchants Chamber and Bureau I beg most mournfully to offer their deep sympathy and sincere condolence at the untimely death of your dear husband the late lamented Sir P. M. Mehta. In common with the millions of his countrymen they mourn his great loss. In him the country has lost its most sagacious guide and leader, and this city a most distinguished and public spirited citizen. Again assuring you of their profound sympathy and sorrow in your great bereavement",

(Sd.) D. E. WACHA.

Punjab Indian Association's Resolution.

LAHORE, November 9.

The following resolution was passed at a meeting of the Indian Association held this afternoon under the Presidency of Mr. Harkishan Lal:—

"That this meeting of the Indian Association, Lahore, has learnt with profound sorrow the melancholy and unexpected news of the death of Sir P. M. Mehta and places on record its deep sense of the irreparable loss to the motherland and of his everlasting services to his countrymen and the Indian National Congress and deeply sympathise with Lady Mehta and the members of the family."

A public meeting of the citizens of Lahore will be held at Bradnagh Hall on Saturday at 5 P. M. to express grief and sorrow at the death of Sir P. M. Mehta.

Workshops Offered for Munitions Work.

DELHI, November 9.

The Chief of Miraj (Senior) has offered to place at the disposal of the Government the workshops in his State for munition work in connection with the war. The offer has been gratefully accepted.

10,500 Grains of Cocaine.

Captured by Bombay Officials.

BOMBAY, November 9.

The Preventive Department of the Bombay Customs have effected a smart capture of 10,500 grains of illicit cocaine valued at about Rs. 4,000 while it was being cleverly smuggled into the city. Enquiries show that while baggage of passengers who arrived by the Italian Mail steamer "Roma" on Saturday were being examined by the Customs Officials at the Victoria Docks Mr. W. E. Rice, one of the Preventive Officers on duty, came across a pillow filled with cotton. He had his suspicions aroused and on examining the pillow, found a packet containing cocaine concealed inside the pillow. One Moor Mahomed Anwar, the owner of the pillow, who was one of the passengers by the steamer, was promptly arrested. He is alleged to have made a statement implicating one Budai Abdul Rahman, a barber on board the S. S. "Roma". Both will be charged before the Presidency Magistrate in due course with importing cocaine without license.

Coronation of Japan's Emperor.

Bombay Japanese Celebration.

BOMBAY, November 10.

To-day being the Coronation Day of the Japanese Emperor the Japanese community in Bombay are observing the occasion with befitting ceremony. All the Japanese commercial houses are closed and in the afternoon a party will be held at the Gymkhana of the community. The Consul Mr. Yatabe will be "At Home" to some 25 guests at the Taj Mahal Hotel to-night. The Consulate Gymkhana and other commercial houses of the community have been decorated with the National Flag.

Chief of Wankaner Going to the Front.

BOMBAY, November 10.

The province of Kathiawar has been well to the fore in giving support to the Government in carrying on the war and his Highness the Jani Sahab of Navaragar's example in going to front to fight is now being followed by H. H. the Raja Sahab of Wankaner. The Raja Sahab placed the resources of his state at the disposal of the Government at the outbreak of hostilities and has been actively associated with the loyal enthusiasm in Kathiawar which has resulted in a gift of a motor ambulance fleet, despatch of Imperial Service Lancers and generous support to the Imperial War Relief Fund and other Funds.

The Chief of Wankaner proceeds to France by the next Sunday's mail steamer. He claims descent from the heroic race of Jhala Rajputs.

TELEGRAMS.

Canvassing for Mehta's Seat.

BOMBAY, November 9.

It is reported that active canvassing has commenced for the election of a member of the Bombay Municipal Corporation to the Provincial Council to fill the seat rendered vacant by the death of the Hon'ble Sir P. M. Mehta. A local contemporary suggests that Mr. D. E. Wacha should be elected in his place.

Insanitary Areas in Bombay.

BOMBAY, November 10.

A special meeting of the Bombay Improvement Trust was held on Tuesday when consideration was given to the Report of the Improvement's Committee submitted to the Trust in 1912 as to how to deal with the schemes submitted by the Municipal Corporation to the Trust for the improvement of insanitary areas. The proposal before the meeting was that in order to enable the Trust to deal with these represented areas they should be given powers similar to those provided for in the English Act for the housing of the working classes to acquire parts of houses, to remove obstructing houses and to levy betterment contributions from house-owners who are benefitted by such improvements.

Sir Ibrahim Rahimtulla strongly opposed the proposal and urged that under the Act the Trust could deal only with unhealthy areas and that the improvement of unhealthy dwelling houses was entirely left to the Municipality. He contended that by obtaining this power they would be encroaching upon the rights of the Corporation. It was resolved to ask the Trust's solicitors to submit a draft for amendment of the Act in the way proposed.

MYSORE.

A Market for Bangalore.

BANGALORE, November 10.

10 Members of the Standing Committee of the Station Municipality headed by Mr. A. R. Cox, I. C. S. President visited certain sites for the proposed General Market and selected the site behind Lady Curzon Hospital. It is understood that the Government will be approached with a view to ascertaining if the selected site is available for the purpose. The cost of construction of the Market is estimated between three and four lakhs of rupees and the Market itself will be after the model of Sir Stuart Hogg Market, Calcutta.

Coolies Killed.

Breach of Rules.

BOWRINGPET, November 9.

Mr. Bocquet, Chief Inspector of Mines in Mysore is prosecuting before Mr. S. M. Pritchard, Justice of the peace, Captain P. J. Crowle and R. A. Bettany, Assistant Underground Agents of the Mysore Mines for committing a breach of rule 211 where four coolies were killed and three injured punishable under section 24 of the mines regulations. The accident was caused by allowing the men to work in the Edgar shaft when blasting operations were taking place.

SOUTH INDIA.

Preservation of Historical Temples.

In the Zamorin's Estate.

CALICUT, November 9.

Since the assumption of the management of the Zamorin's estate by the Court of Wards Mr. J. A. Thorne, I. C. S., Regulation Collector is directing considerable attention to the numerous wealthy historic temples in the Estate with a view to placing their affairs on sound administration. Just now he has succeeded in tracing jewels worth Rs. 12,000 belonging to the Temple at Tirur but not seen during the last sixty or seventy years. The properties have been restored to the Temple. More properties worth Rs. 10,000 are expected shortly to be brought to light. The Hindu community is greatly gratified.

North Malabar Expresses Deep Sorrow.

CALICUT, November 9.

Mr. Windle Superintendent of Police North Malabar, presided at a public meeting held in Cannanore for expressing public grief at Sir P. M. Mehta's death. All the Malabar papers publish leading articles deploring the great national loss at this juncture.

Three Months for Neglect of Duty.

TINNEVELLY, November 10.

The Palamcottah Town Magistrate yesterday disposed of a case of neglect of duty against a railway gatekeeper. The particulars were that the accused slept at his post one night and forgot to close the level crossing gate against traffic with the result that a passing train collided with a country cart causing serious injuries to the carter and the complete smash up of the cart. The accused pleaded guilty and said that he fell asleep as he had an attack of flatulence. The Magistrate convicted the accused and sentenced him to 3 months rigorous imprisonment.

(LATEST TELEGRAMS.)

LONDON, November 9.

NEW YORK.—The Press comments on the note to Great Britain are characterized by utter lack of irritation though praise is bestowed on the document as dignified and emphatic. The papers declare that the Note cannot conceivably lead to a rupture of friendly relations and they regard it rather as fulfillment of neutrality than as evidencing lack of sympathy with the Allies' cause.

Advices from Washington attribute to Government officials opinion that differences will eventually be referred to arbitration.

PARIS. In an interview M. Thomas, Minister of Munitions said that the results already obtained were marvellous. The Commander-in-Chief had almost more shells than he needed. Fewer castiron and more steel shells were being produced. The work done was as nothing compared to what had still to be done. That would require the whole forces of the Nation.

LONDON, November 10.

A gun from the "Emden" has been added to the exhibits at Horse Guards.

ALLAHABAD, November 10.

The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya has left for Rajputana to collect funds for the Hindu University.

Commenting on Sir William Wedderburn's letter to Mr. Wacha regarding the Home Rule League the Leader writes:—

"Nobody need look askance at the proposal to constitute a Home Rule League. It is not a rebel movement against the Congress. If it were the one Indian leader who thrice presided over the Congress would not have consented to be its President nor does the letter of Sir William Wedderburn to Mr. Wacha dispose off the League or render objectionable any Congressman's adherence to it as every one highly respects Sir William."

RANGOON, November 10.

In accordance with the Resolution passed on Sunday by the meeting of the Young Men's Buddhist Association which was attended by most influential leaders of the Burmese community in Rangoon and few outlying stations Mr. Uhpay Member of the Legislative Council and President of the Association addressed the Director of Public Instruction on the subject of 13 students of the Government High School who had been expelled in consequence of the recent strike. Mr. Uhpay urged the Director to reconsider his order solely on the grounds of clemency and compassion to students whose careers would seriously be marred by deprivation of education and that boys be readmitted to classes, their absence during the strike being regarded as holidays for examination purposes.

వీరపూజ

ఇందు పురాతన భారతీయతల ప్రతాపచరిత్రములు చక్కని శైలిలో వర్ణించబడినవి. వారి చిత్రపటములు కూడ గలవు ఇట్టి గ్రంథ మిదిగఱ కాంక్షచూపి ముఖ్యముగా శ్రీమద్భగవద్గీతాను పఠించుటకు వలయును.

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయని చిత్రపట ముచితము.

వలయువారు:— శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి,
7, కంబు కెట్టివీధి, మదరాసు.

కృష్ణ మోటారు సర్వీస్ కంపెనీ

కృష్ణమోటారు యేలూరు తాలూకా యంత్రగల చింతలపూడికిని యేలూరునకును 30 మైళ్ల దూరమున లోకమునందు రోడ్డుగలదు. ఆ రోడ్డుమీద యేలూరునకును చింతలపూడికిని రాకపోకలకు ఎడ్లబండ్లమీదను సుమారు 20 గంటలు పట్టును. ఆ ప్రయాణమిప్పుడు రెండుగంటలుగలదు. నుకరముగ శ్రీమద్భగవద్గీతాను పఠించుటకు వలయును. ప్రయాణసౌకర్యముగ గల శ్రీమద్భగవద్గీతాను పఠించుటకు వలయును. ఆ కంపెనీ వారు ప్రస్తుతము రెండు పెద్ద మోటారు బండ్లు చింతలపూడి రోడ్డుమీద వాడుకయందుంచుట కేర్పాట్లు చేయుచున్నారు.

ఒక మోటారు బండియందు తదనకు 28 మంది ప్రయాణము చేయుగలరు. ఈ మాసమునందు మోటారుబండ్లు నడుచుట ప్రారంభమగును. బండ్లు ఏ తేదీనుండి నడుచునదియును టిక్కెట్లధర వివరమును కంపెనీవారు నిబంధనలను బండ్లు నడుచుట ప్రారంభించుటకు వారముదినములకు ముందు ఏలూరు నందును చింతలపూడి నందును రోడ్డుపై ప్రక్కలనుండు ప్రేక్షకులలోను ప్రకటనములమున వెల్లడి చేయుచును.

ప్రొ. పై. బి. రు.

కృష్ణ మోటారు సర్వీసు కంపెనీ.

మదరాసు కార్పొరేషన్

నోటీసు.

1904 వ సంవత్సరము మ చార్జసు సిటీ మ్యునిసిపల్ ఆర్డు 3-వ నెంబరు 240-వైక్కును ప్రకారము వెక శ్రేణి బత్తన్ విధికిని చల్లప్ప మొదలి విధికిని మధ్య నుండు ముక్కు శైలి విధియందును వడమాలపిళ్ల విధికిని, కలియప్ప మొదలి విధికిని మధ్యనుండు వెక శ్రేణి విధియందును, వెక శ్రేణి బత్తన్ విధికిని వళ్ళూ బంగారు శైలి విధికిని నడుచు నుండు ముక్కు నాయకన్ విధియందును, మురికి నీటి సంబంధమైన పనులు నిరుపబడును. కాన ఈ నెం 11 వ తారీఖు ముంపు వారము మొదలు ముందు తెలియు జేయు నంత కాలమునవరకును బండ్ల రాకపోకలకు ఏలు కలుగ కుండునట్లు ముాయబడును.

మ్యునిసిపల్ ఆఫీసు
సెప్టెంబరు 11-15
మదరాసు 9-11-15

జె. సి. మొల్నిసి,
పెసిడెంటు.

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

శ్రీ సరస్వతీలయముకూచిపూడి, తెనాలి తాలూకా: - ఈ నిలయపు ద్వితీయ బాడ్లీ కోత్తనము జూలై నెలలో జరుగుటకు మారు, కొన్ని కారణాంతరములచే ఆగ్నేయనెలలో జరుగవలయుగా జరగకుండునని నిశ్చయించిరి. అందుచేత శ్రీరాములు బి.వి.యల్. గారు ఆగ్రాసాధికారులు. వీరిగంభీరహృదయము సభ్యులతో ముల నిచ్చింది. 2, 3 దినములలో, సంఘాభివృద్ధిలగు అక్కడెది గుండరరామయ్యగారి ప్రోత్సాహమువలన, దాదాపు రు. 200 ల నకు పుస్తకముల బానికా పడింది.

కాగుపాడు పుస్తక భాండాగారము: - 31-10-15న తేదీ ప్రాస్తవ పుస్తకభాండాగార ముడిరచన మొదలుపెట్టి సోమయ్యగారి అధిపత్యము కింద నొకసభ జరుపబడింది. మొదట శృంగారకవి పాపరావుగారు దైవప్రార్థనచేసి వికమత్యమును గూర్చి వివరాల తత్సాహాయము గలుగునట్లు ఉపదేశించిరి. వంకన రామరాజుగారు కార్మికేతి జీవితమును చదివిరి. కొప్పరపు నువ్వాగారు పుస్తక భాండాగారావకతకు గూర్చి యుపదేశించిరి. మరల శృంగారకవి పాపరావుగారు పుస్తకభాండాగారమువలన లాభములగున్న యుపదేశించిరి. ముందు తేజాభివృద్ధికి విద్యాభివృద్ధి ఎక్కువగా గావలెననియును గోళ్ల రవింద్రనాథ తాగూరు మొదలగు వాడుకల యుద్దేశముకూడ నదియేయనియు వారు నెలవిచ్చిరి. పిమ్మట అగ్రాసాధికారిగారు విద్య మొదలగు విషయములగుగూర్చి యుపదేశించిరి.

చక్రరాహులము. - కడప 27 తేదీ చక్రరాహులములో పరావహతులకు చున దైవ్యములకు ఒక చిన్న పోరు జరిగినది. 26 తేదీ రాత్రి 11 గంటలకు గుడారములలో చలికి ముడుగుకొని నిద్రించు దైవ్యములమీద నీరులు చలు తుపావలకు కాల్చి మొదలిడిరి. రెండుకంపురగాడిదలు, రెండుగుర్రములు, ఒక త్రాకెటరుండగు నుజేవారు గారున్నా గాయపడిరి. జుతువులు మెట్టనే మృతినొందినవి. నుజేవారు గారు 94 వ క్యాబులులో ముఖ్యులగు సర్దార్. వీరికి పాట్లలో పుడుకలిగి, మర్యాదంతా నెత్తుకుకట్టుకొని కీర్తికేసులైరి. పీరిగతి మిక్కిలి కోచనీయును. పూర్వము ఆ నేకమార్లు వీరు యుద్ధములందు కీర్తిరహించినారు. వారును మాసములనుండి గుడారములో దైవ్యములతోబాటున్నాము. రెండుమూడు యుద్ధములలో మిక్కిలి ప్రతిభతో రణమొనరించి తమ సేనా వాడుకల గౌరవమునకు సాక్షులైనారు. కాని మొన్న నిద్రలో గుండు కలిగి కలిసిరి! మర్యాదను సంధ్యలో దైవ్యములన్నీ, పెద్దపిరంగులకాల్చుచు, కొండగుట్టలమీద పదిమైళ్ల వరకు పరావహలను తగుమును నుగ్గుచేసిరి. వారు పలాయనములైరి. శత్రువులు నూరు నూటయూరైమంది హతులైరి. చున వారు ఆర్ధర గాయపడిరి, ఒక్కడ మృతినొందిరి.

నందిగామ దీపావళి ధర్మము: - నందిగామయందు రెండు సంవత్సరములనుండి దీపావళి పండువు దినములలో నింటింటికీ దిరిగి ముప్పియైత్రి యా సామ్యము మత్స్యపురియందలి ఆంధ్రజాతీయ కళాకాలకు బంపు వాచారము నెలకొలుపబడినది. ఇది మూడవ సంవత్సరము. ఈ సంవత్సరముకూడ ధర్మము వసూలచేయబడినది. దీనికి ముఖ్య కారకులు తుర్లపాటి వీరభద్రరావు పంతులుగారు. వీరికిగల తేజాభిమానమును, విద్యావ్యాపకాభివృద్ధియు, ఆంధ్రోద్ధయప్రోత్సాహాత్మకత్వాదులును వర్ణనీయములు. ఓరిక తేనెపట్ల బండిచేసినాని యొక వెల్లి దీపావళిధర్మమును వసూలుచేయుటకును వీరభద్రరావు పంతులు జూసియుండిరి. దానికర్తలగు వీర చెప్ప ప్రోత్సాహ వాక్కులు నిరుపమానములు. కేవలము సమయము కూడ నచ్చొక్కము గలుగును. ఈ యాధిదేశమున పడేసి గాగ్రముల కొక్కడ వీరభద్రరావుగారి వంటివారున్నవో గనుకప్పు కాలముననే మనము మిక్కిలి యున్నతికి రాగలము. వీరభద్రరావుగారు పంతులుగారు. డబ్బునీయలేనివారు ధాన్యము నైన నీయగల్గును. సజ్జలు, బొన్నలు, కొట్టలును ప్రోత్సాహ చేయబడినవి. ఈ విషయము రెండు సంవత్సరము వెల్లిదేవమునున్నది. తేజములదాగివృద్ధియొకటి. ఎంత యుత్సాహమున్నన ధర్మముచేతు శక్తిలేదు. ధర్మకార్య ప్రోత్సాహములచేయువారు పుజ్యులైన గవివెల్లి కార్యక్రమమును నడుపవలయును- ఇది రెండవది. అని యొక పురవాసి వాగ్దానమున్నాడు.

హిందూదేశ రాజసంస్కరణోద్యమము.

బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున హిందూదేశము యొక్క ముఖ్య స్థానము వహించుటకు ఆంగ్లేయుల మతమున నెట్టిపాస్కరణము లొనర్చవలసి యుండునని కొందరునుక్రులు తమ్యు ప్రశ్నింప వర విల్లియును వెడప్పర్లు, సర్ కృష్ణుల ప్రగాఢోకపత్రమును తయారుచేసిరి. ఈ పత్రము అన్ని భాసంఘములలోని అధికారసభ్యులలో తిరుగుచున్నది. ఆ పత్రమున నీ యంశములు నూరింపబడినవి.

స్వపరిపాలనము.

హిందూదేశమున కనుకూలమగు స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమును పొందుటకై ప్రజలు అతి శక్తితో ప్రయత్నింపవలయును. చట్టవిర్యాని పరిపాలనాధికారమున విమోచకము క్రమమున ప్రతివిధి ప్రతిష్ఠాపకములభివృద్ధి కొనినవలయును. ఈయభివృద్ధి బ్రిటిషు సామ్రాజ్యయందంతయు ఆ మోదింపబడిన స్వేచ్ఛాభివృద్ధియైత్రుల ననుసరించి యుండును.

కొన్ని యిబ్బందుల తొలగించుట

హిందవులయొక నిర్ణయమును నుండుటకు పూర్వము దొరతనమువారు సామ్రాజ్యమునకు పాలుగోరుటలో హిందవులు పొందుచుండిన కొన్ని యిబ్బందుల వాలసీంపక తొలగింపవలసి యున్నది. భారతీయులకు కమిషను ఉద్యోగముల నొసగుటలేదు. వారిని స్వచ్ఛంద ప్రావిద్యులగా నిరాకరించుచున్నారు. ప్రస్తుత చట్టములప్రకారము ప్రజలవద్ద ఆయుధము లేమియు ఉండకుండను ఇండియాలో అధికారమంతయు ఉద్యోగులచేతులలో నున్నది. స్వపరిపాలనాభివృద్ధిలకు భారతీయులు తృప్తికరముగ నిర్వర్తించుకొనునట్లు వారికి కలుగజేయుటకై దొరతనమువారు ఏర్పాటులొనరించవలసియున్నది. ఇంగ్లాండులో నొనర్చుటకు చట్టవిర్యాని భారతీయులు తమకొరకు వెల్లిదేవేసికొనుటకై వారిభివృద్ధిల వాయాకా సనసభలలో చేర్చవలయును.

హిందూదేశమున చట్టవిర్యాని.

లాన్డమార్లె లాన్డమింటా గాన్లొవర్సిన సంస్కరణముల వలన భాసనసభలలో భారతీయులసంఖ్య హెచ్చినది. ఏ అభిప్రాయములలో మింటామార్లె ప్రభువు వీరిసంఖ్యకముల లొనర్చిలో ఆయుద్దేశములు పూర్తిగ నెరవేరునట్లుగా, అన్ని సభలలోను ప్రజలచే నియోజింపబడినవారిసంఖ్య హెచ్చుగ నుండవలెను. నియోజనములకు సంబంధించిన చట్టములలో లోపములు నవరింపబడవలెను. తేజములలో విద్యాభివృద్ధి వారి సంఖ్య యీసభలలో హెచ్చుగ నుండవలెను. అధికవిషయములయందు తేజములకు అధికారము హెచ్చుగ నుండవలయును.

పరిపాలనాసంస్కరణము హిందవుల జీవితవిధానముల కనుగుణముగ నుండునట్లు చేయవలయును. గాగ్రసంఘముల పరిపాలనము ప్రాచీనకాలమునుండియు స్వపరిపాలనకు మూలాధారముగ నున్నదిగాన నిపు డావిధానమును మరల పునర్వర్ధరణముచేయవలెను. గ్రామమునకు సంబంధించిన వ్యవహారము

నదిలో సంఘమరణము: - భద్రాచలము తాలూకా అబచ్చెరేంటిలో చేరిన కూటూరు గాగ్రమునందు దొక కోమవాడు మృతినొందెను. కోమవాడలో నొకడు మృతినొందిన బంధుమిత్రులు లందఱును ఆయా గాగ్రములనుండి చూచుటకు వచ్చునరకు శవమును దహనము చేయరు. ఆలాగే 1, 2 కోమలవరకు ఉంచెదరు. శవమును చూచుటకు ఆయా గాగ్రములనుండి బంధువులు యైచేటి చప్పెరిసిండి కూటూరు గాగ్రమునకు వచ్చుటలో శరీరనది దాటవలసినచ్చెను. అందుచేనాన చంగడిమీద వెళ్లి నవీమధ్యమునకు వచ్చునరకు చంగడికి కట్టబడిన కట్టు తెరుచుచే నొకటిగా చేర్చి కట్టబడిన చంగడి వేరుభాగములయొక్క చంగడిమీద వేయబడిన వేరునరకుమీద మీద కూర్చున్న వారు ఆనవాయులయొక్క తడితో నదిలో పడితమ పసిపాపలను విడుదలచుక తల్లులకు, తల్లిడిల్లులకు తల్లులకు విడుదలచుక యితర బంధువులను మొత్తము తొమ్మిండుగురు ఏకకాలమున అక్కటల నెల 23-న తేదీన నదిలో తమ ప్రాణములును కోల్పోయిరి. అట్లు ఏకకాలమున అందఱు మృతినొందుటకు కారణము కొంతవరకు చంగడిని చాటజేయునాని యాగగ్రీతయని చెప్పవచ్చును. ఈయేష్యిగోని నదులలో ప్రయాణింపలలో చాటజేయు కొన్ని రేవులవాండ్రు బ్రిటిషుగవర్న మెంటువారు శిస్తు విధించక పోవుటచే వాండ్రత్యాకాపరులయి భయభక్తులు లేక గర్వింపి యుండుటచే, ఇట్టి ప్రమాదకరమైన ఆపదలు సంభవించుట తప్పకునున్నది. అట్టి యాపదలు తొలగింపబడును గాక! - ఓ. వెం రామసు బయ్యగారు వాగ్దానమున్నాడు.

లన్నియు గ్రామసంఘము పరిష్కరింపవలయును. ఒకజిల్లాకు సంబంధించిన అంశముల ప్రతినిధుల సభ యనుమతిచే మండల కార్య నిర్వాహకాధ్యక్షుని నెరవేర్చవలెను. ఇండియాదొరతనమువారియు రాష్ట్రీయ దొరతనములవారియు కార్యనిర్వాహక సంఘములు భారతీయ ఆంగ్ల ప్రతినిధులు కలిగినవై యుండుటయు రాజప్రతినిధి రాష్ట్రీయ పరిపాలకులు తమసహకారులను ఇండియామంత్రిగారి యనుమతితో నెమ్మొనరుటయు జరుగుచుండవలయును. ఇంగ్లాండులోలేనే సివిలుఉద్యోగులు ఎల్ల కాలమును సివిలుఉద్యోగులచే నుండవలెగాని సాధారణముగ వీరిని కార్యనిర్వాహక సంఘములలోనికి చేరనీయకుండవలెను. బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రిగారి తేలికెట్టువలె నిది గూడ పరిపాలనాసంఘములై యున్నది.

ఇండియామంత్రిగారి ఆలోచనసంఘము.

ఇండియామంత్రిగారి ఆలోచనసంఘము హిందూదేశమున సామ్రాజ్యమును నొకటిగచేర్చి పాశ్చాత్య వాస్తవాల యును. భారతీయుల అభిప్రాయములకును, ప్రధానస్థానమున మన్న అధికారములకు సుబాధ ముండునట్లు చేయుటయు మాభ్యోదేశము

హిందూదేశ ప్రజాప్రాయముల వెల్లి గొనుటకు రితును, హిందూదేశ పరిపాలనావ్యవహారము ఇటీవలవరకు కలిగియుండిన సభ్యులు రితును, అంగ్ల దేశీయులలో ప్రసిద్ధి గాంచిన సభ్యులు రితును యీసంఘమున నుండవలెను. మొత్తమునై యీ సభలో 9 వ సభ్యులుండరు.

యూద్ధానంతరమున సామ్రాజ్యమునకు సంబంధించిన ప్రశ్నముల పరిష్కరించుటకు సమాజేశులకు కాన్పరెన్ను సభలో సామ్రాజ్య సంబంధములలోని నూతనావకాములకు బడుట వెడల గలదు. యొక్కసమయమున 8 వ లేక 4 వ భారతీయ వాడుకలు హిందూదేశస్థితిని తృప్తికరముగ పర్యవసానములో లొనగురీతిని బ్రిటిషుప్రజలకు విశదపరచుటకు ఇంగ్లాండునకు పోవలయును.

వకటన.

మీ రా! రాజశ్రీ శ్రీమంతు రాజా ఏర్లగడ్డ అంకినీమ ప్రసాద్ బహదరు బి. ఏ. కుమారరాజా ఆఫ్ చల్లవల్లి గారు దేవరకొల వరగణా రహితులకు తెలియపరిచే దేవునగా: -

1904 సంవత్సరం రెండవ నెలబరు అవిభాజ్యపు ఎస్టేట్లకప్పు, వివాదాలలో చేర్చబడియున్న దేవరకొల జమీందారి ప్రస్తుతపు అనుభవద్వారా అయిన మాతృండిగారు మీ రా! రాజశ్రీ శ్రీమంతు రాజా ఏర్లగడ్డ మల్లికార్జున ప్రసాదనాయుకు బహదరు జమీన్ దారు గారు మాయుండలి ద్వేషముచేత మాకున్ను, ఎస్టేటుకున్ను, గట్టము కలుగులాగున, వైన వుదహరించిన ఆత్మలోని నిబంధనలకు వ్యతిరేకముగాను, అనవసరముగాను, సదరు జమీన్లో చేరిన స్వంత కముతము (ప్రయువేటు) భూములకు నవరానాలు పుచ్చుకుని వాట్లయందు రహితులకు జిరాయితి హక్కులు కలుగజేయడము, మామూలుగా సదరుకముతపు భూములమీదను వచ్చుచున్న ఆదాయముకంటె చాలాతక్కువ చేట్టతోను, విరుద్ధపు షరతులతోను, వట్టాలు యివ్వడము మొదలగు ఏర్పాట్లు జరిగించినట్లుయు ముందున్న అదే ప్రకారము జరిగించబోవు చున్నట్లున్న మాకు తెలియనచ్చినది.

శాస్త్రునిధముగా మాతృండిగో ఆల్వారి వడంబడికలు యిదినఅకు చేసుకున్న, ముందుచేసుకొన పొయ్యేవారు మాకున్ను, ఎస్టేటుకున్ను, కలిగేనట్లముకు వారు నష్టపడవలసినవారే కాని ఆ యేర్పాట్లు ఏ విధముగాను మమ్మునుగాని, ఎస్టేటునుగాని, బాధించజాలవనిన్ని, అట్టి వారిపైన సంగతిసందర్భములనుబట్టి లాప్రకారము చర్యలు జరుపబడునిన్ని యిందు మూలముగా తెలిచడ మైనది.

గోవిందబాగ్ } శ్రీ-రాజశ్రీ
బచ్చుపేట, బండగ }
5-11-15.

జాబులు

ఉపని లేఖనలకు సూచన.

- (1) బుర్రా బాలకృష్ణ కాశ్మీరీగారు (పద్యముల వాక్యము). రాత్రి పాఠశాల వృత్తాంతము ప్రత్యంతము ప్రకటితము.
- (2) యా. శే. సు. గారు (వృత్తాంతము మాత్రము వేరే ప్రకటింపబడినది)
- (3) యస్. మంకోజీరావుగారు.
- (4) వోర్వకల్లు శీరామరామమూర్తిగారు (దస్త్రము లేదు).
- (5) పెద్దపాక బాలికాపాఠశాల.
- (6) కోల్వూరుసంస్కృత పాఠశాల, దీక్షావలినాటి వీధి బహుమానము (దస్త్రము లేదు, నమూనా).
- (7) విట్టా శేషప్ప నెట్టిగారు (సకాలమున పంపక పాత్రులచే ప్రకటింపబడక పోయినది).

I

ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రము.

ఆయా:

ఆంగ్ల సామాజ్యముతో సంబంధించి హిందూజాతము స్వరాజ్యమున సంపాదించుట యత్యవసరమనియు నందులకై జాతములలోని ప్రజలందఱు మహా సంఘాతమునందు వెంటనే యేకగీర్ణముగ స్వరాజ్యపథిని నొనగడుటకై ఆంగ్ల సామాజ్యమును గోరవలయు ననియును, ఇవిధముగ మనజేతమునకు స్వరాజ్యప్రాప్తి కలుగుననియును బహుత్తు మనజేతమందొక యాందోళనము జరుగుచున్నది.

ఈయాందోళన మాంధ్రోద్యమమునకు సహకారియగు నా కారా యని యెఱింగింపబడియున్నది. ఆంధ్రోద్యమము యొక్క ముఖ్యవర్తము ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రమునకు నుచిత సిద్ధము. హిందూజాతమునకు ఆంగ్ల సామాజ్యముతో సంబంధించిన స్వరాజ్య మబ్బునెడల ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రమునందలి అతి ముఖ్యముగ అతీక్రమముగ ఫలితములొనక వచ్చుటకును కేరయు సంశయములేదు. అట్టి స్వరాజ్యమునకు ముఖ్యముగ హిందూజాత రాష్ట్ర విభాగ మత్యవసరమనియు రాష్ట్ర మొత్తముననున్న పరిపాలనాసౌకర్య మంత మొదలగు నుచు ననియును సర్. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు "లిడరు" పత్రికకు వ్రాసిన జాబునందు నూదించినారు. అత్యుచితముగా చెప్పబడినది. ఇంత వ్యాపారమునకు హోదా సంకల్పమునూర్చి జడ్జి గారు సుదీ యిప్పుడువరక వేతన ముఖ్య విమరు లోకవిఖ్యాతిని పడనినాడు. జ్ఞానమందును అత్యుచిత మందును, కమస్సునందును వీరు వృద్ధులు. అందువలన వారి యభిప్రాయ మత్యంతాదరణీయము.

ప్రస్తుత మాన్యురిత దశ యందున్న యే జేతమును దీసి కొన్నను ఆ జేతమందలి రాష్ట్రమును బహుస్వల్ప విస్తీర్ణము కలిగియుండుట స్పష్టముగాను. దేశాభివృద్ధికి స్వల్ప రాష్ట్రములకే కారణములు.

రాష్ట్రవిభాగము భావ ననుసరించియే యుండుట యుక్తమని బుద్ధిమంతులందఱయొక్క అభిప్రాయము. ఒక రాష్ట్రమునందు వెక్కువగా యుండుట అట్టి రాష్ట్రాభివృద్ధికి భంగ కరము. అట్టి రాష్ట్రములకు హిందూజాతమున మాత్రమే గన్పట్టుచున్నది. హిందూజాతమునందు విద్యావిహీనత మొప్పుట కిదియే ముఖ్యకారణము. కాబట్టి హిందూజాతాభివృద్ధికి భావా ప్రయుక్త రాష్ట్రములే ప్రధానములు. హిందూజాత మిప్పుడు గోరుచున్న స్వరాజ్యము లభించిన వెంటనే భావాప్రయుక్త రాష్ట్రము లేర్పడుటయును, అందువలన నాంధ్రోద్యమము కఫలమగుటయును జరుగింపను.

స్వరాజ్యాందోళనమునకు ఆంధ్రోద్యమము వీరిని బల నొప్పించును. ఈవిధ మాంధ్రోద్యమమునకు సుదృఢించి ఆంధ్రమహా సభములలోని మొలకయెత్తి యిప్పుడు స్వరాజ్యాందోళనమున "మేరుతో" మహావృక్షమై హిందూజాత మంతటను వ్యాపించినది. ఈ మహా వృక్షము త్వరలో పుష్పించి ఫలవంత మగుననుట నిస్సంశయము.

కాబట్టి యాంధ్ర సాయకుల బంధువుల స్వరాజ్యాందోళనమునకు బలమును గలుగజేయుటయును రాక్షస ఆంధ్ర మహా సభమున దీనివలననుచు విపులముగ జన్మించుచున్న కర్తవ్య మున్నది. ఆంధ్రోద్యమము నెదిరించుచుండిన ప్రముఖులం associ. has res. ఆంధ్రోద్యమ తత్వము నిపుడైన బూర్జువాగల బలీకరించి of Imper. the Imper. నెడల సునాఖు లయ్యెదదని నమ్ముచున్నారు. The Chief of next Sunday's the heroic race

వృత్తాంత లేఖలు

నరసాపురము వార్తలు.

(స్వకీయ విలేఖనని కథనంబడి)

ప్రాజాపాతము.

నవంబరు 4:— మాయూరనగర 6 మైళ్ల దూరములో నున్న అంతరవేది తేల్చియునకు పదిమంది కలసి నృసింహ మూర్తికి అభిషేకము చేయించుమిత్తము పోయి, మరల గోదావరిలో వచ్చుచున్నప్పుడు పడవ, పల్లెవాళ్లచే వలలు కట్టుకొను నిమిత్తము పాతబడినకట్ట కొకదానికి తగిలి, బద్ధిలయ్యెను. అంతట ఒడ్డునుండి మాయున్న ఓ నాగాయని స్వామి నాయకుగారు ఒకటిరెండు రూపాయ లిచ్చెదమని చెప్పి పల్లెవాండ్రు కొందఱు చిచ్చి చిచ్చి నావలలో పంపించి అంతట మృత్యుదేవతలనోటినుండి తప్పించిరి.

ప్రాగ్ధన సమాజము.

ఈ సమాజముయొక్క వార్షికోత్సవము ఈనెల 14 వ తేదీని తలుపు దిప్పింపు ముస్సలు కల్యాణ సామి బి.యె. బి.యల్. గారి ఆధిపత్యము క్రింద జరుపబడునని తెలియజేయుచున్నది. సంఘసంస్కర్తలు.

మా యూజిలలోని సంఘసంస్కర్తల మనములలో నూతనాభిప్రాయములు అనుకరించుచున్నది. సంఘమును నాగుచేయదలంపున మొట్టమొదట దానియొక్క మంచి చెడ్డలను తెలిసికొనవలెనట. అందుకే కొందఱు సాయుకాల ముకతటికి నునుగులు వేసికొని వారకాంతల యొడ్డలకు బయలు దేరుచున్నారు. వీరకున్న బుద్ధిమంతులు వారి యొడ్డలకు రప్పించుకొనుచున్నారు. ఇందువలన కలగు లాభములు లోకోపకారార్థము సాధ్యమైనంత త్వరలో ప్రచురించ వేరుచున్నాను.

రానుచంద్రపురము వార్తలు.

(స్వకీయ విలేఖనని కథనంబడి)

కాలమానసితి.

నవంబరు 7:—ఈచేలన్నియు సమృద్ధిగా పండి కోతికు సిద్ధమైనవి. అట్టి సితిలో ఈ నడుమ నాలుగైదు దినములు వర్షము రెడతెగ బండ్లకు వీరి కొంత వర్షమును కలగజేసినది. వారణాసిలోని కోతలు ప్రారంభింపబడును.

మతోపన్యాసములు.

ఇచ్చట 80-10-15 తేదీని చాగంటి అయ్యతలింగం పంతులుగారు వివేకానందస్వామిలవారి జీవితమును గురించి యు, ఈ నెల 1 తేదీని భాగవతి నానుడేవశాస్త్రులుగారు ముక్తిహ్యమును గురించియు, 6వ తేదీని భాగవతి లక్ష్మీనాథుని హామయజ్ఞముగారు రామాయనపదేత వాక్యములను గురించియు చక్కగ నుపన్యసించిరి.

దీపావళి.

హ ప్రాంతములందు వెడలపత్రికారి పంచాంగము, శ్రీ పాదవారి పంచాంగము ప్రసిద్ధముగా నుపయోగింపబడుచున్నది. ఈ పంచత్వరము దీపావళి కాలనిర్ణయమునుగురించి వీరికి పురికి భేదాభిప్రాయములు గలిగి ఒకరు శరీరము ముగియు, మరి యొకరు అదివారముయే, నిజముంచి యున్నారు. ఇట్లుండ అసంభవముగా వీరికిపురుష కడచిన శరీరమునా దిచట సమాజేశమవుట తటస్థించినది. అప్పుడు పురజకులు దీపావళి కాలనిర్ణయమును గురించి వివరులు బహు భేదములయై యొక సభ గావించిరి. అందు వెడపత్రికారు దీపావళి దినము వైశ్యకమున కంగమయి, వైశ్యకము చేయు దినముననే దీపావళి కూడ జరగించవలె ననియు, నుడివిరి శ్రీపాదవారు దీపావళి దినము వైశ్యకాంగ మనుట పూర్ణతిథి విషయములలో గాని ఖండ తిథి విషయములలో కాదని యు, దీరాధారకాల మగు సాయుకాలమునకు ఎప్పుడు అమావాస్య యుండునో ఆ దినముననే దీపావళి జరగింపవలసినదనియు ను డి వి రి. కాని ఏమియు నిర్ణయించుకొనలేదు. ఈ ప్రాంతములలో కొందఱు శరీరమునకు, మరికొందఱు అదివారమునకూడ, దీపావళిపండుగనుజేసిరి. కాస్త్రవేత్తలగు సిద్ధాంత లీలంశమును దీపావళి పండుగకడచిపోయినప్పటికి, ప్రతికామఖుననిర్ణయించును గాత.

అశ్వినయ.

మాజిల్లాకలెక్టరు జి. ఐ. మోయర్ ఈనడుమ ఇక్కడను మోటారుబండిలో నోకయుదయమున పచ్చి మోటారులును, వైద్యశాలను, చూచి, క్రొత్తగా నిర్మింపబడు హోస్టలునునుండ జూచి వెళ్ళిపోయిరి. హోస్టలుయొక్క శంఖస్థాపనలకు, భవనముయొక్క విభాగమునందును కలుపుటకు

వీలులేకపోయినందున, దానిని తీసివేసి యే క్రఫలమున కేయ చలవినదని నెఱిగిచెప్పుచున్నారు. ఈజిల్లామార్కెట్ అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరు కలపటపు నుదన్వరపు వంతులుగాను, ల్యాండు రికార్డుస్ తహశీల్దారు రాళ్లపిల్లి వెంకటేశ్వరులుగాను ఇచ్చటనే కొన్ని దినములండి యీతాలూకాలో తమ పనులను చూచుకొని యీరముననే వెళ్ళిపోయిరి.

ఇందుకూరుపేట వార్తలు.

(స్వకీయ విలేఖనని కథనంబడి)

కాలమానసితి.

నవంబరు 8:—ఈ కోజున మాత్రము ముహూర్త నాలుగు పదునూ వర్షము కురిసినది. చిత్త స్వామి కాశ్మీరీలో ఇంతకు వర్ష బిందులే యెరిగిందము సయము. ఈసంవత్సరము చాలా నెల జిక్కినవి. ఈ మధ్య వర్షములేక వైద్య ఎండిపోవుచుండినవి, కొన్ని మాత్రము ఎండియే పోయినవి. నేటి దుఃఖజనక మైన వర్షముతోను వైరిలకు నుకరముయే చెప్పకొప్పదు. జంఝామాతము.

ఈ కోజు కురిసిన వర్షము కర్షకులకు హర్షప్రదమే. అయినను, పుల్లీలు వాయువులవలన ఘోషమే అయినది. ఉదయము మొదలు కొద్ది వర్షము గాలియున్నను, అపరాహ్ణమున మూడుగంటలు మొదలు రాత్రి తొమ్మిది గంటలవరకు వీధిన పుల్లీలు వాయువులవలన గ్రామమున గల అన్ని చెట్లు సమాలంబుగా ధరణిగూలుటయే గాక యొడ్డలవైసబడి నానావిధంబుల భీతి గలుగ జేసెను. మా గ్రామమున ముహూర్త అయిదు వందల చెట్లు పడిపోయినవి ఇంట్లు చెట్లు అపాయమున పడి కూలినవి. ఈ రాత్రి అన్నము వంతుకొంటుకు కూడ అకాశములేక గ్రామములలోని జంతు మూడు పాళ్లు పశ్చుపండుకో కలసినవారైరి. లేనివాని పస్తుంట సమాజమే గాని కలవారుకూడ పస్తుంట కోతవీయము గదా! వీధిని వికగబడిచెట్లు లెక్కయేలేదు. అయిదేనిగా కొట్టింది నకు 2/3 కోజులకు గాని మార్గము నుకరంబుగాదు. కోజులలోపంగలి చెప్పవట్టులేదు. అట్టిగాలి రాత్రింతయు నుండిన యెడల మున్ముప్పాటియే అకపడుకు దుస్తరముగా? తెల్లవానవరకు బ్రతికియుండెదమని ఒక్కరయినను తలచియుండిరా? ఈకుపానుగాలి మామడక్షిణమున 80 మైళ్ళలోగల గూడూరు ఆస్పాత్ర్యమున లేదకుట ఆశ్చర్యమగుచున్నది. సమద్రమునకు అయిదు మైళ్ళదూరమున నుండుటచే సముద్రమునబుట్టింతు పాతమునకు దగిలె గావోయి. దయామయుండగు సర్వేశ్వరుని సత్కృపాకటాక్షమున ఆ గాలి సమసియుండుటచే ఏమర్హార్తము వినుటకు ఆకాశముగలుగక పోయె గాని, లేనిచోలోక మెట్టిదిగుజున బాగిలియుండునో?

వరస మందిరము.

ఈ గ్రామము సముతము పతనమందెనుగా గలవు. నాలుగు నేల జరసంఖ్యల యీ గ్రామమున లేవంట మిక్కిలి హైస్ట్రుమిభావించి, మా గ్రామనామము శ్రీమంతులునగు చక్కెర కొండపనాయకుగారు ప్రయత్నించి ఆతమాకు నువ్వాచాయుడుగారు కట్టించియును విజ్ఞోరమాపురమందెరమున ఒకగదియొక ప్రస్తుత మొకపతనమందెర మేర్పరుచుట్లు నిర్మించి గ్రామములనుండి చుదామూలమున నెల 1 కి ఇరువదిరూపాయలు వచ్చుచున్న లేన్నదిరి ఈనెలలోనే స్థాపించెదమగా నేనుకోసనది యేమరగా? ఇప్పుడు స్థాపింపబోవుపురమందెరము శ్రీ ఆతమాకు నువ్వాచాయుడుగారి కలవ కట్టించబడినదగుటచేత, అదిగాక ఆతకు యీ గ్రామంబుననే గాక యీ గ్రామమునందు తఃజీవితకాలమున నొక కోటి ముప్పదిలక్షలరూపాయలు సంపాదించి కర్వు చేసినవారగుటచేత, గ్రామము వారియందనుననే వృద్ధికివచ్చినదగుటచేత, ఏతత్ గ్రామ ప్రజాసౌఖ్యకార్యంబులు నాయకు గారివలన జేయబడియుండుటబట్టియు వారు మహాపురుషులనియే చెప్పకొప్పదు. పతనమందెరముగాని, పుస్తకభాండాగా రముగాని యేమహాపురుషులపేరైన స్థాపించుట సమాజము గనుక ఇచ్చుకొనియు పుస్తక భాండాగారమున కేపేగ వెట్టుకొన్నను పతనమందెరమును మాత్రము. "అనుమాన ముబ్బా నాయుని శ్రీశ్రీగిరీ"మని పేరువెట్టుట సమంజసమని నాయభిప్రాయము.

చుండుకు నూనె

ఈనూనెను రాదిన చుండు, పొట్టురాల్చుట, జలగోళుమపుండ్లు మొదలగునవి, మానును, దీనివలన వెంట్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలవు. అప్పుతాంజర దీపా 6, తుముశెట్టి వీధి, మద్రాసు.

‘కాస్మరి’

అనునీటపరనామధ
మను అష్టపద్యము
పుచ్చకొనుచును
నేనినీకెంతయో
సంభవమునుగలి
గించును

అతి అతిసవ్య
మయినపియ, ఆరో
గ్యదామకమయి
నదియూ, వ్యాధి
రహితమయినదియూ
నయ్యున్నది.

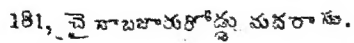
టీచరు..మిషనుకాలేజీ, గుంటూరు.

రవీంద్ర కు హతాసు

మంగిపూడి వేంకటశర్మ,
పిప్పర, కృష్ణాజిల్లా.

తెలుగుపండితుడు, మున్సిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

అమృతేంద్రవ సమాజ్, హైదరాబాద్. (గుంటూరు జిల్లా)



అంతు కంపెసి,
లిమిటెడ్, మదరాసు.

၂၃၀၂

విమోచనం, మౌర్యం.

ఇప్పుడే తెప్పించబడింది!

క్రొత్త ఫాటో పేనా

మిగుల సేలైనది

ధనలక్ష్మి ఫాటో పేనా



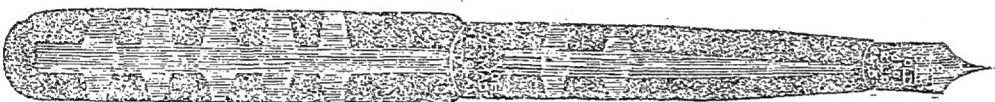
ఇది మాకే యింతగాను క్రొత్తగా జేయబడినది. ఈ పేనా మంచుకొనటకు దగిన పెట్టెమీదను పేనా మీదను మాకంపెని పేరు ముద్దవడి యుండును. దీనిని విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, కళిక్కు మొదలగు వారల యిష్టయోగింపునకును. ఈ పేనాలో రంగుబడిన సిరా యే కారణమున గాని కారకచాలనములకల వుండును. ఇది "వల్కనైజ్డ్" కేసుబడి. 14 కాలి బంగారపు నిల్వ గలిగియుండును. ఈ నిల్వ మునకుండు "ఇండియన్" ఉండుటచేత సెక్యూరిటీ కేసు బాగా రుట్టకు నులభ మొందును. ఒక తూటి యుపయోగించినవారు మఱుల వేలు వానిని నువ్వయోగింప సమర్థులగును. పేనాలో సిరాలోయూట్ గాను పేరింజి మొకటి పేనాలో యుండును. నిల్వతోడ పోస్తే కాల దీని వెల యు. 8-0-0

బిరో ఫాటో యుద్ధ చరిత్రము.

మొదటి భాగము యు. 8-0-0 రెండవ భాగము యు. 0-10-0.

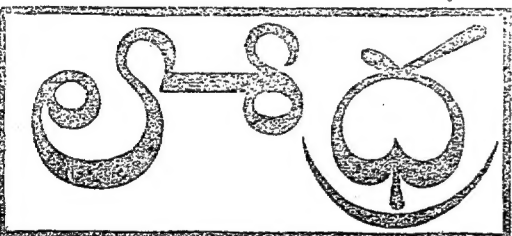
ఇది తేలుతేలుచు ప్రాముఖ్యత గలది. ఇప్పుటి బిరో ఫాటో యుద్ధమున నిజకాలము లరయగోరువారు ఈ యుద్ధమున బిరో ఫాటోను చూచి, జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, అమెరికా మొదలగు దేశము లుత్పత్తియైన వివరణములు చారిక గల తైలరీలను చూచి, వైద్యములను జూచి యిది కొన్ని యుద్ధములు వాగ్ధరితములు అందున కలెక్షన్ గల నులభ కైలిని వివరింపబడి యుండును. ఇప్పుడు ఈ యుద్ధమున తటస్థమైన కాలము, వాగ్ధరిత వాదనా కి జరిగిన ఉత్తర శత్రుత్వ తైలరీలు, యుద్ధాంధకము మొదలగు కలెక్షన్ గల 120 పుటలతో 6 భూగోళ చిత్రములతో 80 హాట్ టోక్ చటములతో విలసిల్లుచున్నది. రెండవ భాగము నిర్వచనమున్నది. దరఖాస్తులందును.

చాన్సలర్ ఫాన్టన్ పేనా.



ఈ వైపేనా, మాకంపెని యింతయును పెట్టెమీదను పేనా మీదనుగల ఈ ఫాటో పేనా మాకంపెని ఇంగ్లండులో నిర్వహింపబడినది. ఈ పేనాకు సిరాలోయూట్ అద్దపు పిచికారియొకటి పేనాలో కుంపబడును. మాటిమాటికి సిరా యెత్తుకొను శ్రమరీతవలెండును. ఉంచిన చేతివేత్త యెంతవేగమున వ్రాయవలెను. ఇందలి నిల్వ రోట్లు గోల్తుచే జేయబడినది. ఇది యెక్కుటి కేసు. ఒకటిని తెప్పించి యుపయోగించి మంచిచెడునుల గనగొనడు. నిల్వతోడ వెల 1-8-0; రోట్లగోల్తు నిల్వ 1-8-0-4-0. పోస్ట్ కొనువారు భరింపవలెను.

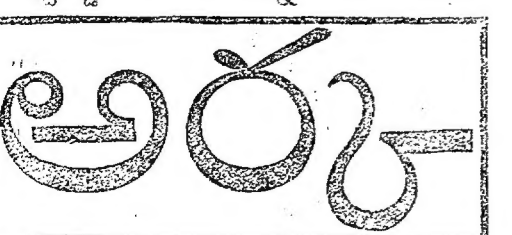
చివరగా:—ధనలక్ష్మి కంపెని, 6, వెంకటేశ మేష్ట్రీ వీధి, సావనకాన్ పేట, మదరాసు.



గర్భావయ రోగనివారణ:—శ్రీలక్ష్మి గణుకు ఋతుకుల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మెల బాహి గాను, తక్కువ గానుపోవుట, వసుమరొగము, సంతాపహింత, రక్తహింత, మలబద్ధకము, నూలికావారము, కీళ్లరోగములు, అరికాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీ మర్మ వ్యాధు లను వదుల్చును. పెద్దబుడ్డి య 8-0-0. చిన్నది య 1-10-0.



రక్తశుద్ధి ద్రావకము:—ఇది రక్తహింత, మలబద్ధ కము, అజీర్ణము, కీళ్లరోగములు, సోమరితనము, మేహ వణములు, నుఖసంకటములు, నిస్సత్తుక, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి కఠినరూపలన కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును. పెద్దబుడ్డి య 8-0-0. చిన్నది య 1-10-0.



స్వనివారణ బుడ్డి 1-8-0 య 1-0-0 కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద బోషధశాల, 9, బందరువీధి, మదరాసు. బ్రాంచ: సికింద్రాబాదు & నెల్లూరు.

గాల్వీన్ మోటారు పాఠశాల

మోటారు వైకిల్లు, కార్లు, గ్రయాండేటలుకు సర్వీస్ కార్లు, కావలసినవారు ఈ క్రింది అడ్రసుకు వ్రాయును. ఈ కంపెనీవారు ఆంధ్రప్రదేశ్, విశేష కాలము నుండి మోటారు వక్రమున ప్రసిద్ధిపెంది మహారాజులు, రాజులు, జమీన్ దారులచే అభిమానింపబడినవారు. మీరు క్రొత్త కార్లుగాని, పాత కార్లుగాని మంచివిగాను తీసియివ్వగలరు. తీరుగ మీ కార్లును కావలసినయెడల అమ్మియివ్వగలరు ఇట్టి సదుపాయ మిచ్చుటచేత్రమే గలదు. మోటారుబండ్లకు కావలసిన టైర్లు, ట్యూబులు యంత్రసామానులు యాకర్లును మీరు చౌకగా అమ్ముగలరు. మోటారుబండ్లు ఆడైకియ్య గలరు.

గాల్వీ లండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు. Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీర్స్

24 జనరల్ పీటర్స్ రోడ్డు మాంటో రోడ్డు పోస్టు, మదరాసు. మోటారుబండ్ల యంత్రరంగమును, నడుపుటధానము ను, బోధనా భ్యసముల గలకలదు. ప్రత్యేక గమనక:—పొరగు రి: ద్యార్థకు ఉచితముగ కనెక్టియన్, భోజనానికి కూడా ఉచితముగ చేయబడును. ప్రతి నెల ప్రభుత్వమున క్లాసుక్రారం భవనము తయరై వైవాకాకి కెఫెటెరియా చేయబడును. క్వీన్స్ సంఖ్యయేదీ కొనుబడును. మేకేజరు గారికి వ్యాపారము.

క్రిస్టి శేషమూర్తి గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-8 వెల 0-1-0, 12 ప్రతులకు 0-9-0 వి. ఓ. ఖర్చులు ప్రత్యేకము. ఇంధ్రప్రకాశ కా కార్యాలయము, ఉప్పువాట్ల నెం 212, మదరాసు.

ప్రపంచ చరిత్ర

మూడవ: ఐతిహిక వెలువడినది.

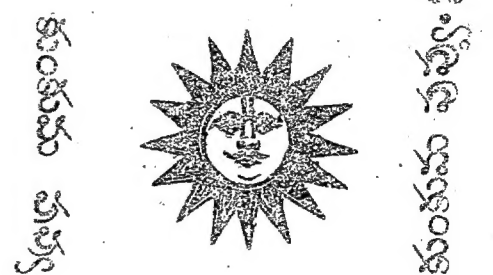
గ్రంథకర్త:—గా. మారినెస్వరయ్య, ఎం. ఏ.

శైలిసులభము. కథలు చదివివట్టు చదువుకొను వచ్చును బహు ప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ బడును. చందాకద్ధతి ఆరుసంచికలకు య. 2-0-0 అంచెనాలి లేదు. ప్రవేశి రుసుము లేదు. సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా వంపురుము వయ్యవారు:—ప్రపంచ చరిత్రా కార్యాలయము, 145, కాంచీధి, మదరాసు అని వ్రాయును.

ఇశాం! ఇండియా మహిమ ఇశాం!

ఈ యుద్ధమునందు ఇండియా దేశముయొక్క విశోభ విశేషములను ఆశీశ కాత్త్రములలోనుండి గ్రహించి లోక జేనుమను గోర ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ ములో జన్మించిన ప్రతిమనుష్యుడును అత్యుచుగా జనక రుల చును. ఈ యుద్ధమునకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు. వైద్యశాస్త్రి ముగ్ధేశ్వర్ గోవింద్, ఆరంభిగ్రహ బొమ్మధారములు, 157 బ్రాడ్వే, 98 మాంటోకోడు, మదరాసు.

కుంకుమ పువ్వు



పువ్వుమును విర్బలము నగు కుంకుమపువ్వు మాపద్ధ దొరకును. కొనువారు సూర్యమా యును గలగించువును. కరస్పాండెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అంధు కంపెని, 21, హమ్మంపేడి, బొంబాయి.

సర్వరోగ కుతారము.

ఈ క్రింద కనబడిన మందుకు కాలరేద భేదములు లేక అశాలవృద్ధులకు శ్రీపురుష లింగపురుష నీలించిన ఎప్పుడును నిరోగులుగ నుండగలరు. మనమందిరి మాత్రము. 40 గల దర్మిశ్రయము య 1-0-0 రాజవైద్యనారాయణజీ కేశవజీ, 20 చీనాబజార్ రోడు మదరాసు.

ఉమ్మిడి - రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెని,

షరాపు వక్రకులు, మదరాసు ఈస్టు.

తంతి నిలాసము:—“ఉమ్మిడియార్”

ఇందుక్రింద కనుపరచినట్టి ఇతరమొకటిన్ని బర్మానైజులకు తగ్గుమొట్టుల ఇమిచేషక్ కెంపు లున్ను వైక్రాంతములు వగైరా కమలములున్ను లేష కాసులు అణకాసులున్ను బంగారపు నగలు న్ను పైరాళ్లుగల నగలున్ను, పట్టు రుమాళ్లును కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని ధరలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డర్లు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము.

